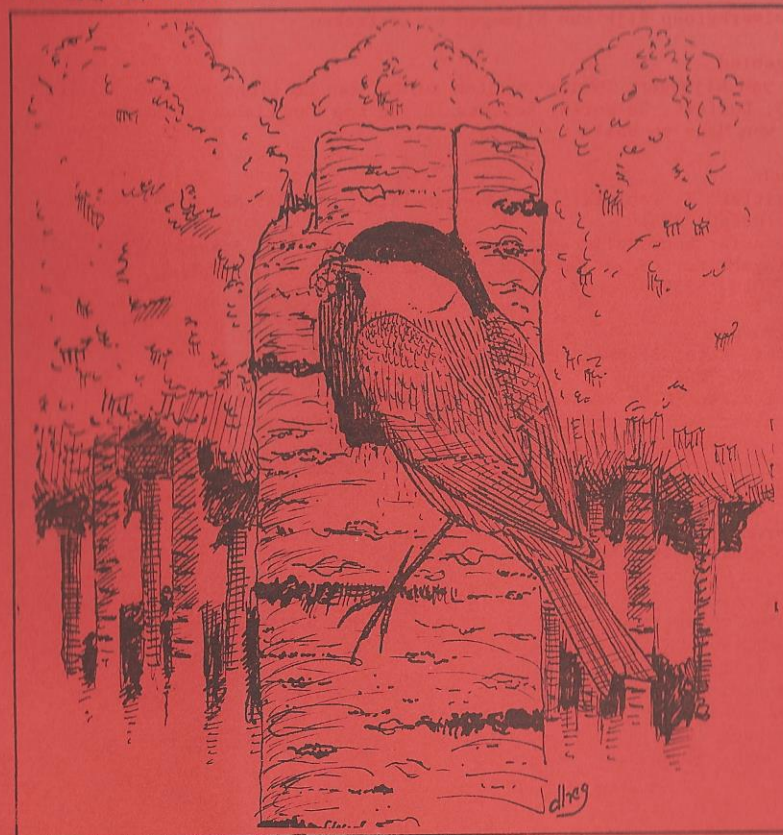

jaargang 17 nummer 1
INHOUD

Het paapje (<i>Saxicola rubetra</i>) in het Rijk van Nijmegen	2
Natuurwaarden van de Moespotse Waard: broedvogels in 1990	9
Terschelling vogeleiland	28
Wintervogeltelling Land van Cuyk, december 1990	33
Overzicht schaarse en zeldzame broedvogels 1990 in het land van Cuyk	36

DE MOURIK
VOGELWERKGROEP RIJK - VAN - NIJMEGEN e.o.

jaargang 17 nummer 1

1991

VAN DE BESTUURSTAFEL

FINANCIEEL OVERZICHT 1990

INKOMSTEN

Saldo 1-1-1990	f 516,50
Contributies 1990	- 3048,02
Rente	- 43,59
Vogelcursus + boekjes	- 710,00
	f <u>4318,11</u>

UITGAVEN

Drukwerk Mourik	f 1011,24
Portiekosten Mourik	
+ Redactiekosten	- 637,14
Natuurmonumenten	- 95,00
Verzekering	- 54,75
Kamer van Koophandel	- 61,00
Werkgroep Land van Cuyk	555,06
Dia's Vogelcursus	- 31,10
Archiefkosten	- 8,50
Bestuurskosten	- 13,55
Saldo 31-12-1990	- <u>1137,46</u>
	f <u>4318,11</u>

LEDENMUTATIES

Nieuwe leden: F. Saris, Rijksstraatweg 345, 6573 CS Beek-Ubbergen
 E. de Korte, Bereklauw 1, 5432 AN Cuyk
 A. Leemreize, Visotterstraat 42, 6532 CK Nijmegen
 A.A.S. van der Meer, Oude Graafseweg 323, 6543 PP Nijmegen
 Adreswijzigingen: H. Pas, Havikstraat 66, 5451 WG Mill
 P. Hermans, Weezenhof 80-25, 6536 CK Nijmegen
 H. Klaassen, Kloosterstraat 67, 6562 AV Groesbeek
 F. Lijdsman, Terletstraat 15, 1107 RH Amsterdam
 Opzeggingen: H. Giesbers, Nijmegen; H. Egelmeers, Wanroy;
 Y. Derks, Beers.

Het paapje (*Saxicola rubetra*) in het Rijk van Nijmegen e.o. (1907-1989).

Inleiding.

Het paapje (*Saxicola rubetra* L.) is één van de vele vogelsoorten die in het begin van deze eeuw nog een vrij algemene broedvogel in Nederland was. Vandaag de dag staat deze soort echter op de Rode Lijst vanwege landelijke achteruitgang (Osieck 1986). Dit artikel probeert een beeld te schetsen van het voorkomen van het paapje in het Rijk van Nijmegen e.o. Eerst wordt de doortrek, verdeeld in voor- en najaar, besproken en vervolgens de bekende broedgevallen en territoria.

De gegevens voor dit artikel komen uit het archief van de Vogelwerkgroep Rijk van Nijmegen e.o. (557 waarnemingen) en uit avifauna's die betrekking hebben op het gebied.

1.0 Doortrek.

Jaarlijks trekken er in het Rijk van Nijmegen e.o. paapjes door, zij het in wisselend aantal (zie figuur 1 en 2). De weersomstandigheden hebben een grote invloed op de sterkte van de doortrek en het tijdstip van de doortrek. Zo zal er bij oostenwind in het voorjaar in Nederland meer trek zijn (Sovon 1987). De voorjaars trek, gezien voor de jaren 1980-1989, is even sterk als de najaars trek. De doortrekkers zijn hoofdzakelijk Fenno-scandinavische en Noord-duitsse broedvogels (Sovon 1990).

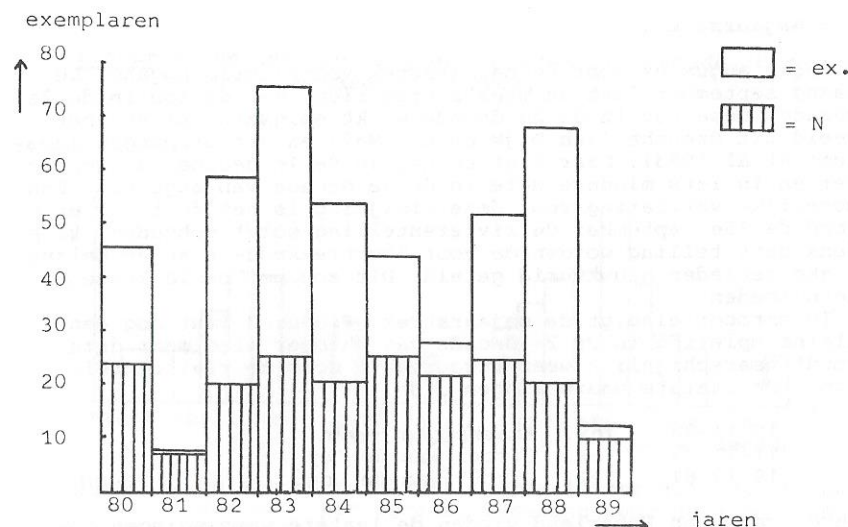
De waarnemingen in het Rijk van Nijmegen e.o. zijn grotendeels beperkt tot de Ooypolder en de Maasuitwaarden. Zij worden hier vaak foeragerend in weilanden of zittend op paaltjes waargenomen. Er zijn waarnemingen bekend van gemengde groepjes bestaande uit paapjes, roodborsttapuiten en tapuiten.

1.0 Voorjaars trek.

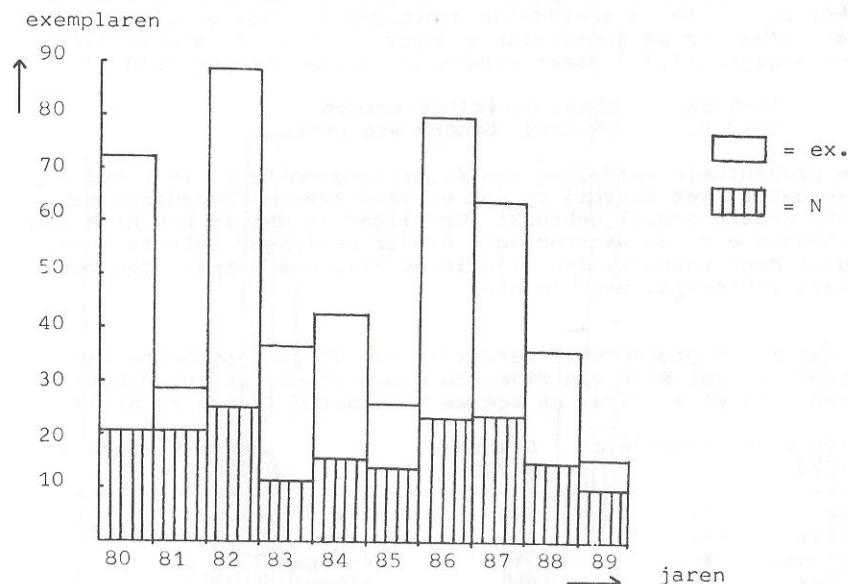
De voorjaars trek begint al erg vroeg, half februari komen soms de eerste paapjes al weer terug. Tot de 2e decade van april blijven de waarnemingen zeer sporadisch (zie figuur 3) en worden er alleen eenlingen gezien. De vroegste waarnemingen zijn:

13-2-82	1ex.	Maas 13R
16-2-75	1m.	Oude Waal
22-2-75	1m.	Oude Waal

In vergelijking met gegevens uit andere delen van Nederland zijn deze waarnemingen vroeg. In de literatuur staan als vroegste waarnemingen vermeld maart. Alleen uit Zeeuws Vlaanderen zijn winterwaarnemingen bekend (Buisse & Tombeur 1988). De echte trek begint pas in de 2e decade van april en bereikt de top van 20 april tot 20 mei. Tijdens de eerste tien dagen van mei is de trek het sterkst. Ook in de rest van Nederland ligt de top van de doortrek in de 1e decade van mei, soms ook nog in de 2e decade. In de laatste decade van mei is de doortrek voorbij. De waarnemingen van juni hebben hoogst waarschijnlijk betrekking op territorium houdende vogels.

Figuur 1. Voorjaars trek van het paapje in het Rijk van Nijmegen e.o.

Figuur 2. Najaars trek van het paapje in het Rijk van Nijmegen e.o.

1.2 Najaarstrek.

Begin augustus komt de najaarstrek voorzichtig opgang. De maand september laat de meeste trek zien, met de top in de 2e decade. Deze top in de 2e decade wijkt enigszins af van het beeld uit Drenthe (van Dijk et al 1982) en uit Groningen (Boekema et al 1983). Daar ligt de top in de 1e decade van september en in iets mindere mate in de 3e decade van augustus. Een mogelijke verklaring voor deze afwijking is het feit dat er rond de 15e september de rivierentelling wordt gehouden. tijdens deze telling worden de voor doortrekkende paapjes belangrijke gebieden nauwkeurig geteld. Dit zou het beeld kunnen beïnvloeden.

In oktober eindigt de najaarstrek. Figuur 3 laat nog een kleine opleving in de 2e decade van oktober zien maar deze wordt waarschijnlijk weer veroorzaakt door de rivierentelling. De laatste waarnemingen zijn:

13-11-88	1ex.	Maasheggen Heyen
11-11-79	1ex.	Circul van de Ooy
19-10-81	1ex.	Circul van de Ooy

In de rest van Nederland vinden de laatste waarnemingen ook in oktober en november plaats.

1.3 Groepsgrootte.

In figuur 4 is de gemiddelde groepsgrootte per decade uitgezet. Het valt gelijk op dat in de periode wanneer de trek het sterkst is ook de gemiddelde groepsgrootte het grootst is. In het najaar is de gemiddelde groepsgrootte (2,0) groter dan in het voorjaar (1,7). Waarnemingen van grote groepen zijn:

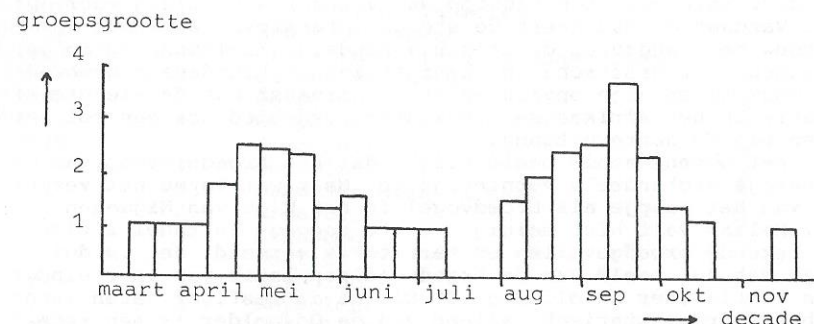
12-9-82	25ex.	Oeffeltse weiden
20-9-83	15-20ex.	Groene weg Leuth

De procentuele verdeling van de groepsgrootte is in tabel 1 neergezet, let daarbij op dat er voor Zeeuws Vlaanderen een iets andere schaal gebruikt. Opvallend is dat in het Rijk van Nijmegen e.o. de waarnemingen minder eenlingen betreft en er juist meer waarnemingen zijn in de klasse 2-5 zijn. Een verklaring hiervoor weet ik niet.

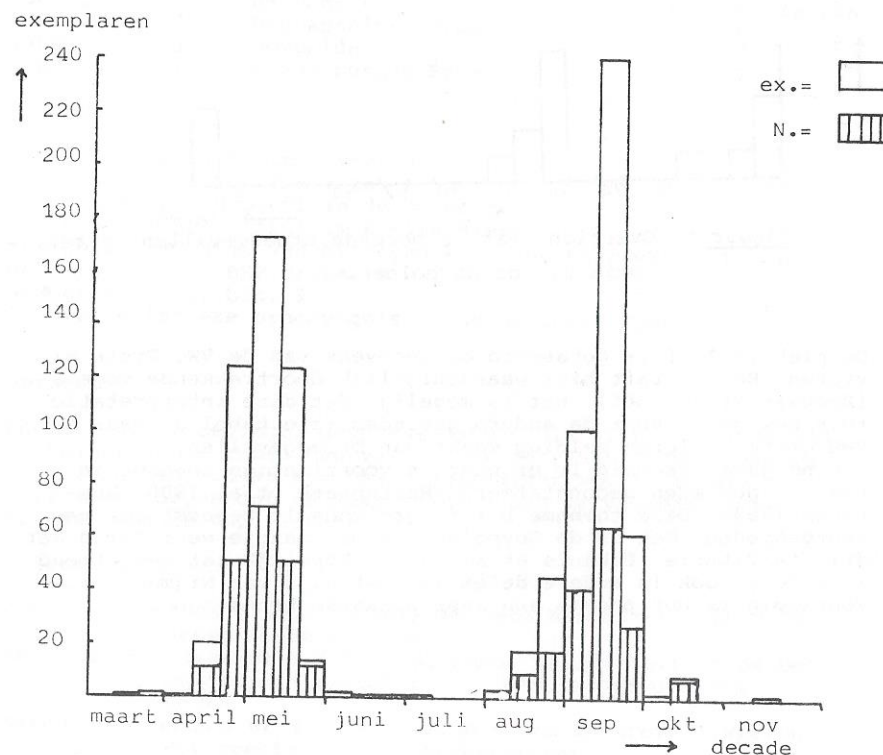
Tabel 1. De procentuele verdeling van de groepsgrootte van het paapje in het Rijk van Nijmegen e.o. vergeleken met Drenthe (van Dijk et al 1982) en Zeeuws Vlaanderen (Buijsse et al 1988).

Rijk v. Nijmegen e.o. N=373		Drenthe N=700		Zeeuws Vlaanderen N=231
1ex.	47%	63%	1ex.	63,4%
2-5ex.	45%	32%	2-4ex.	25,5%
6-10ex.	7%	5%	4-10ex.	7,9%
>10ex.	1%	0%	>10ex.	4,2%

Figuur 4. De gemiddelde groepsgrootte per decade, berekend over de jaren 1930-1989.

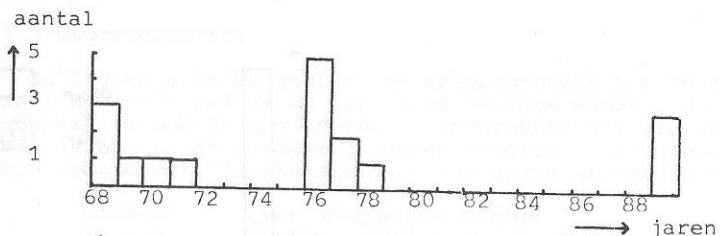
Figuur 3. De doortrek van het paapje in het Rijk van Nijmegen e.o. per decade, berekend over de jaren 1980-1989.

2.2 Broeden.

Het paapje is een broedvogel van kruidenrijke hooilanden en andere grazige plekken met hoog opschietende planten afwisselend door struweel. Een biotoop dat vroeger veelvuldig voorkwam. Vandaag de dag heeft de steeds intensiever werkende landbouw het landschap drastisch veranderd. Kleinschalig is vervangen door grootschalig, kruidenrijk is kruidenarm geworden, houtwallen zijn opgeruimd etc. Daarnaast kan de slechte situatie in het Afrikaanse overwinteringsgebied ook een rol spelen bij de achteruitgang.

Uit het bovenstaande beeld blijkt dat het broedbiotoop van het paapje grotendeels vernietigd is. Maar wat is nu het verloop van het paapje als broedvogel in het Rijk van Nijmegen e.o.? Helaas valt hier weinig over te zeggen. In tabel 2 zijn alle bekende broedgevallen en territoria vermeld. Het is duidelijk dat het beeld van de broedvogelpopulatie van voor eind jaren zestig zeer onvolledig is. Ook na de zestiger jaren is het beeld fragmentarisch, alleen van de Ooypolder is een redelijk beeld van de broedvogelstand, zoals te zien is in figuur 5.

Figuur 5. Overzicht van de bekende broedgevallen en territoria uit de Ooypolder.

De piek in 1976 is gebaseerd op gegevens van de VWG Grote Rivieren. Het betreft hier waarschijnlijk doortrekkende vogels (Brouwer et al 1985). Het is mogelijk dat deze interpretatie fout ook geldt voor de andere gebieden (zie tabel 2) waar de VWG Grote Rivieren melding maakt van broedgevallen.

Eind jaren tachtig is er weer en voorzichtige toename in sommige gebieden geconstateerd (Ruitenbeek et al 1990, Hustings 1989). Deze toename blijft grotendeels beperkt tot natuurgebieden. Ook in de Ooypolder is het paapje weer terug met drie territoria (Bekhuis et al 1990). Hopelijk zet deze trend zich door, ook in andere delen van het Rijk van Nijmegen e.o. Voorlopig is het paapje een zeer schaarse broedvogel.

Tabel 2. Bekende broedgevallen en territoria in het Rijk van Nijmegen e.o.

			bron
1907	1	Koningsven Plasmolen	1
1942	1	Bruuk Groesbeek	1
1963-65	3	Grave (mogelijke broedgevallen)	2
1967	1	Circul van de Ooy	5
1968	3	Ooypolder	3
1969	1	Ooypolder	3
1970	1	Ooypolder	3
1971	1	Ooypolder	3
1974	13	Land van Maas en Waal	1
1975	2?	Groesbeek	1
	1	Milsbeek	1
	1	Oeffelt	1
1976	5+1?	Ooypolder	1
1977	2	Ooypolder	3
1978	1	Ooypolder	3
	1	Salmorth (B.R.D.)	4
	1	Armeveen (b.R.D.)	4
1979	1	Bemmelse Waard	5
1980	1	Klein Vortum	5
1983	1	de Hamert	5
1986	2	Overasseltse Broek	6
1989	3	Ooypolder	7
1989	1	Kranenburgse Broek	7

Bronnen:

- 1=Vogels van de Grote Rivieren
- 2 Avifauna van Noord Brabant
- 3 Schaarse broedvogels in de Ooypolder
- 4=Die Vögel der Düffel im Kreise Kleve
- 5=Archief VWG Rijk van Nijmegen e.o., de waarnemingen zijn getoetst aan de BSP criteria.
- 6=Mourik (13)2, blz. 9
- 7=Karakteristieke broedvogels in de Gelderse Poort.

Oproep.

Mocht u nog broedvogel gegevens hebben die niet zijn verwerkt in bovenstaande tabel dan verzoek ik deze aan ondergetekende door te geven, zodat het beeld vollediger wordt. Ik zal er zelf voor zorgen dat de waarnemingen dan vervolgens in het archief van de VWG terecht komen.

Literatuurlijst:

- Bekhuis JF et al (1990) Karakteristieke broedvogels in de Gelderse Poort in 1989.
- Bekhuis JF & Brouwer P (1987) Schaarse broedvogels in de Ooypolder, de situatie tot 1987, eigen uitgave, Leuth.
- Bergh LMJ van den et al (1979) Vogels van de Grote Rivieren, Het spectrum, Utrecht/Antwerpen.
- Bergh LMJ van den et al (1986) Die Vögel der Düffel im Kreise

- Kleve, Gesellschaft Rheinische Ornithologen, Düsseldorf.
- Boekema EJ, Glas P & Hulscher JB (1983) Vogels van Groningen, Wolters-Noordhof, Groningen.
- Brouwer P et al (1985) Vogels van de Ooypolder, OM van Hoorn, Nijmegen.
- Buise MA & Tombeur FLL (1988) Vogels tussen Zwin en Saefthinge, Stichting Natuur en Recreatieinformatie, Middeburg.
- CBS & SOVON (1986) Handleiding B.S.P.
- Dijk AJ van & Os BLJ van (1982) Vogels van Drenthe, van Gorcum, Assen.
- Erve FJH van (1967) Avifauna van Brabant, van Gorcum Assen.
- Grotenhuis JW & Os BLJ van (1986) Sterke achteruitgang van het paapje (*Saxicola rubetra*) als broedvogel in Drenthe, Limosa 59(2) blz 57-60.
- Hustings F (1989) Zeldzame en schaarse broedvogels in 1989 (vervolg), Sovonnieuws 3(1) blz 3.
- Osieck E (1986) Bedreigde en karakteristieke vogels in Nederland, Nederlandse vereniging voor de bescherming van vogels, Zeist.
- Reijnen K (1987) Broedvogelinventarisatie van de Neder- en Overasseltse broek 1986, Mourik 13(2) blz 9-15.
- Ruitenbeek W, Scharinga CJG & Zomerdijs PJ (1990) Broedvogels van Noord Holland, Stichting Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord Holland & Provinciaal Bestuur van Noord Holland.
- SOVON (1987) Atlas van der Nederlandse vogels, SOVON, Arnhem.
- Teixeira RM (1979) Atlas van de Nederlandse broedvogels, Natuurmonumenten, 's Graveland.

Michiel van der Weide
Volkerakstraat 24
7417 TN Deventer
05700-21014

NATUURWAARDEN VAN DE MOESPOTSE WAARD: BROEDVOGELS IN 1990

Vorig jaar heeft de afdeling Nijmegen van de NJN een onderzoek gedaan naar de flora en fauna van de Moespotse Waard of Staartjeswaard in de gemeente Beuningen. Het gebied wordt begrensd door de Waal, het Maas-Waalkanaal en de Waaldijk. Als westgrens is het vliegasterrein genomen (zie kaartje). Ook twee doorbraakkolken die binnendijs liggen (Duivelswaai en Moespotse Waai) zijn geïnventariseerd.

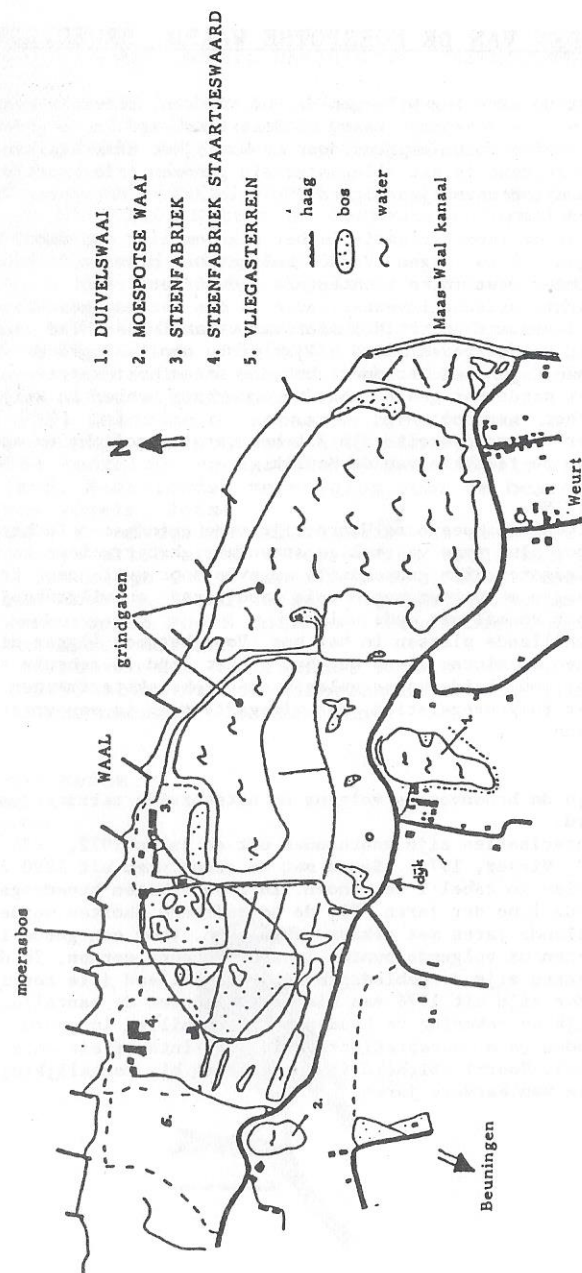
De aanleiding tot de inventarisatie is het plan om hier een derde Waalbrug voor de regio Nijmegen aan te leggen. Verder bestaat het plan om de voormalige steenfabrieken hier weer in te richten als industrieterrein. Over deze natuurhistorische inventarisatie is een verslag geschreven door Gijs Kurstjens. Een samenvattend artikel hierover staat in het blad van de Gelderse Milieufederatie. De Moespotse Waard blijkt grote ornithologische en botanische waarden te hebben, speciaal het moerasbos, de steenfabrieksterreinen en de beide waaien. Hopelijk wordt het gebied voor de ondergang behoed en krijgt het de waardering die het verdient. De gegevens over de broedvogels zijn uit het verslag gelicht en samengevat in dit artikel door de redactie van de Mourik.

GEBIEDSBESCHRIJVING

Aspectbepalend voor de Moespotse Waard zijn twee grindgaten in het oostelijke deel en moerasbos plus twee voormalige steenfabrieksterreinen in het westelijke deel. Beide grindgaten zijn grotendeels omgeven door weilanden. Er staan enkele grote meidoornhagen en verder nog enkele populieren- en wilgenbosjes. Het moerasbos bestaat vooral uit oude wilgen. Er liggen verschillende plassen in het bos. Voor het bos liggen diverse strangen, plassen en sloten. Rond het bos is het land in gebruik als hooiland, maisakker en weiland. Beide hoger gelegen steenfabrieksterreinen bestaan voornamelijk uit ruigtevegetaties. Het vliegasterrein is een vrij vochtig en verruigd hooiland.

BROEDVOGELS

Vanaf maart zijn de broedvogels volgens de uitgebreide territoriumkartering geïnventariseerd. Broedvogelinventarisaties zijn voorhanden uit de jaren 1972, 1974 en 1976 (Van den Bergh, 1972; Visser, 1976). Samen met de resultaten uit 1990 zijn de gevonden aantallen in tabel 1 te vinden. Zo'n 90 soorten broedvogels zijn vastgesteld in de loop der jaren. Bij de betreffende soorten worden de aantallen uit de verschillende jaren met elkaar vergeleken. Voor een goede interpretatie van tabel 1 moeten de volgende punten in acht genomen worden. In de vier inventarisatiejaren zijn de gebiedsgrenzen verschillend (zie toelichting onder de tabel). Verder zijn uit 1976 van niet alle soorten de aantallen bekend. Ook is het belangrijk om rekening te houden met verschillen in gebruikte onderzoeksmethoden (o.a. acceptatiecriteria) en -intensiteit (o.a. bezoekfrequentie). Voorzichtigheid is dus geboden bij vergelijking van recente gegevens met die van eerdere jaren.

Tabel I. Broedvogelgegevens van de Moespotse Waard.

soort	1972	1974	1976	1990
Dodaars	0	0	0	1
Fuut	0	4	?	1
Knobbelzwaan	0	0	1	1
Gauwe Gans	0	0	0	4
Nijlgans	0	0	0	2
Bergeend	1	1-2	?	5
Krakeend	0	0	0	6
Wilde Eend	10	24	22	87
Zomertaling	2	1	?	3
Slobeend	1	2	4	8
Tafeleend	0	1	0	0
Kuifeend	0	0	0	7
Sperwer	0	0	0	1
Buizerd	0	0	0	1
Torenvalk	1	1	?	1
Boomvalk	0	0	0	1
Patrijs	1	13	?	18
Kwartel	0	1	0	0
Fazant	8	12	?	32
Waterral	0	3	?	1
Klein Waterhoen	1?	0	0	0
Kwartelkoning	1	1?	0	0
Waterhoen	6	23	9	2
Meerkoet	7	32	?	80
Scholekster	1	3	4	7
Kleine Plevier	1	0	1	7
Kievit	9	27	?	48
Grutto	0	6	?	6
Tureluur	2	5	3	5
Stadsduif	0	0	0	±10
Holenduif	0	2	?	23
Houtduif	14	44	25	88
Turkse Tortel	0	0	1	0
Tortelduif	1	5	1	1
Koekoek	4	4	2-3	5
Kerkuil	0	0	0	1
Steenuil	0	2	?	1
Bosuif	0	0	0	1
Ransuil	1	3	3	3
Gierzwaluw	0	0	0	1
Groene Specht	0	0	1	0
Grote Bonte Specht	1	2	?	7
Kleine Bonte Specht	0	1	?	1
Veldleeuwerik	2	15	?	2
Oeverzwaluw	0	0	±40	0
Graspieper	14	33	18	24
Gele Kwikstaart	9	6	?	49
Witte Kwikstaart	4	2	?	13
Winterkoning	13	48	31	60
Heggenus	11	17	12	38
Roodborst	0	3	2	1
Nachtegaal	1	2	?	0
Blauwborst	0	1	0	(1)
Zwarte Roodstaart	2	1	?	4
Gekraagde Roodstaart	1	1	?	0
Merel	28	59	64	96
Zanglijster	9	15	5-6	10
Grote Lijster	0	5	3	4
Sprinkhaanrietzanger	1	1	?	0

soort	1972	1974	1976	1990
Bosrietzanger	28	32	?	57
Kleine Karekiet	1	2	?	24
Grote Karekiet	0	1	0	0
Spotvogel	3	1	?	5
Braamsluiper	0	2	3	1
Grasmus	10	9	?	40
Tuinfluit	12	11	?	46
Zwartkop	3	9	?	37
Fluiter	0	0	0	1
Tjiftjaf	8	28	?	61
Fitis	10	37	29	30
Grauwe Vliegenvanger	2	1	?	7
Staatmees	0	0	1	8
Matkop	3	8	14	20
Pimpelmees	2	11	13	22
Koolmees	6	18	?	37
Boomkruiper	1	3	2	23
Wielewaal	1	1	?	1
Vlaamse Gaai	0	3	?	2
Ekster	3	9	?	14
Kauw	0	1	?	17
Zwarte Kraai	1	9	?	15
Spreeuw	6	12	?	18
Huismus	27	25	?	13
Ringmus	3	13	?	24
Vink	5	13	?	42
Groenling	5	6	?	1
Kneu	8	16	15	13
Rietgors	9	12	?	16

N.B.

- 1972 Westelijke grens van gebied ligt nog achter het witte huis aan de Waalbandijk.
- 1974 Idem.
- 1976 Alleen het moerasbos de Staartjeswaard.
- 1990 Westelijke grens van het gebied ligt bij vliegasterrein.

Tabel II. Broedvogels van binnendijkse stukken (1990).

Fuut	2
Wilde Eend	14
Patrijs	4
Meerkoet	12
Schoulekster	2
Grutto	2
Steenuil	7
Huiszwaluw	101 in Weurt (in 1974 aldaar 37)
Grote Lijster	4
Bosrietzanger	2
Kleine Karekiet	1
Putter	1

Dodaars

Alleen in het vroege voorjaar van 1990 is de Dodaars gesignaleerd in de Staartjeswaard (11 maart t/m 13 april). De baltsroep is gehoord in het moerasbos. De verschillende bospoelen met hun weelderige oever- en waterplantenvegetatie vormen een geschikte broedplaats. Behalve het ene territorium in 1990 is in 1973 en 1975 broeden vastgesteld (2 resp. 1 p.). In natte jaren zouden er wel een of enkele paartjes meer kunnen zitten.

Fuut

Van de kleine futenkolonie rond het Weurtse grindgat (4 p. in 1974) resteert nog slechts 1 paar vanwege het volledig verdwijnen van de rietkraag. De drie vastgestelde broedparen brachten in totaal 8 jongen groot. Mogelijk broeden er in natte jaren ook Futen in de strang voor het moerasbos. Vanwege de droogte zijn deze nu uitgeweken naar beide grindgaten, waar minstens 8 ex. overzomerden.

Kwak

Van de geheimzinnige Kwak zijn twee waarnemingen bekend. Op 1 mei 1982 is een adult ex. gesignaleerd in de Staartjeswaard. Eind juni 1988 zijn 2 juvenielen waargenomen in de omgeving van het kleine grindgat. Waarschijnlijk betrof het in beide gevallen rondzwervende beesten, maar een broedgeval in het moerasbos is niet geheel uitgesloten.

Knobbelswaan

Van de (verwilderde) Knobbelswaan is een broedpaar vastgesteld, dat 7 jongen grootbracht. Uit voorgaande jaren is broeden alleen bekend uit 1974 (1 p. op de Duivelswaai) en 1976 (1 p. in de Staartjeswaard). In 1990 overzomerden 3 ex. in het gebied.

Grauwe Gans

In 1990 zijn 4 territoria vastgesteld van de Grauwe Gans rond de strangen en poelen bij het moerasbos. Twee paar brachten samen 9 jongen groot. Het gebied is pas recentelijk gekoloniseerd hoogstwaarschijnlijk vanuit de Ooypolder waar een enorme broedpopulatie is gehuisvest (193 p. in 1990). Na eind mei zijn geen Grauwe Ganzen meer waargenomen. De vogels zijn dan vertrokken naar een gezamenlijke ruplaats, zoals de Kaliwaal in de Ooypolder.

Nijlgans

Maar liefst twee territoria van de Nijlgans zijn in 1990 uit de verf gekomen. Een paar heeft 4 jongen groot weten te brengen. Voor deze soort geldt hetzelfde verhaal als voor de Grauwe gans. Vanuit het nijlganzenbolwerk in de Ooypolder (22 p. in 1990) heeft deze exotische en opringerige soort zich gestaag uitgebreid over het rivierengebied.

Bergeend

Ten opzichte van voorgaande jaren is het aantal broedparen van de Bergeend in de Moespotse Waard sterk toegenomen: van 1 p. in 1975 tot 5 p. in 1990). Twee paar brachten 11 jongen groot. De Bergeend is een typische kustvogel, die de afgelopen decennia ook steeds meer in het binnenland is gaan broeden. In de uiterwaarden, zoals de Moespotse Waard, broedt de soort op rivierduinen en bij allerlei zandafgravingen.

Krakeend

In de jaren 70 was de Krakeend nog een zeldzame broedvogel in Nederland. In 1976 broedde de soort nog niet in de Staartjeswaard. In het rivierengebied en de rest van Nederland heeft deze oostelijke soort zich sterk uitgebreid. In 1990 zijn 6 territoria gevonden in de drassige ruigte achter het kleine grindgat en in de moerassen rond het wilgenbos.

Wilde Eend

De Wilde Eend komt in de Moespotse Waard veelvuldig voor als broedvogel (87 p. in 1990). In vergelijking met 1974 (24 p.) zijn de aantallen broedparen sterk toegenomen. De grootste dichtheid wordt bereikt rond en in het moerasbos. Verder broedt de soort in beide waaier: 14 paar.

Zomertaling

Tegenwoordig is de Zomertaling een bijzondere broedvogel. Droogte in zijn overwinteringsgebied (west-Afrika) en het verdwijnen van zijn broedbiotoop (vochtige hooilanden en moerassen) verklaren de enorme achteruitgang die heeft plaatsgevonden in Nederland. Rond het moerasbos in de Staartjeswaard zijn in 1990 drie territoria vastgesteld. De soort is opvallend genoeg licht vooruitgegaan in de vergelijking met voorgaande jaren, toen 1-2 paar zijn waargenomen.

Slobeend

Het hele jaar door is de Slobeend te zien in de Moespotse Waard. In het voorjaar zijn de aantallen het grootst. Ruim 40 ex. (waarvan 33 mannetjes) waren op 6 april 1990 aanwezig rond het moerasbos. Acht paren zijn niet weggetrokken en hebben gebroed. De strang voor het wilgenbos is de meest ideale broedplaats.

Tafeleend

In 1990 heeft de Tafелеend niet gebroed in het onderzochte gebied. In 1974 is wel een broedgeval vastgesteld.

Kuifeend

Van de grote groep Kuifeenden, die 's winters op de grindgaten vertoeft, blijven tijdens het broedseizoen maar enkele paren over. In 1990 zijn 7 territoria vastgesteld, waarvan minstens 2 p. succesvol waren, met in totaal 14 jongen. Naast de strang voor het moerasbos, is het ruige, vochtige terrein tussen de grindgaten van belang als broedplaats. Ten opzichte van de jaren 70 is de Kuifeend sterk toegenomen als broedvogel. Factoren die hierbij een rol spelen zijn areaaluitbreiding van de soort alsmede de huidige grote voedselrijkdom van het water. In 1976 broedde deze duikende nog niet in de Moespotse Waard.

Sperwer

Van de Sperwer is in 1990 een broedgeval in het moerasbos vastgesteld. Regelmatig zijn jagende ex. in het gebied gezien. Een vrouwtje dat met voer naar een nest vloog, bevestigde het vermoeden van een broedgeval. De ouder wordende wilgen in het moerasbos vormen tegenwoordig een geschikte nestplaats voor een roofvogelsoort als de Sperwer. In de tweede helft van de jaren tachtig heeft de Sperwer vermoedelijk voor het eerst gebroed in de Staartjeswaard.

Buizerd

Een deel van het moerasbos was in 1990 het domein van een paar Buizerden. Het betrof een normaal gekleurd en een zeer licht exemplaar. Uit voorgaande jaren is niets bekend over broeden. De buizerdstand breidt zich uit in Nederland, mede door het ontstaan van nieuwe geschikte broedbiotopen en de afname van het pesticidengebruik.

Torenvalk

In 1990 is een broedterritorium van de Torenvalk vastgesteld. Op het steenfabrieksterrein Staartjeswaard bracht een paar 3 jongen groot. In voorgaande jaren is broeden al vaker geconstateerd (1 p.). Tijdens het broedseizoen zijn regelmatig in het hele gebied jagende Torenvalken gezien, afkomstig van binnendijkse broedplaatsen.

Boomvalk

In het moerasbos heeft in 1990 een paartje Boomvalken gebroed. Vanaf 13 mei t/m 15 sept. zijn deze snelle insekten- en vogeljagers regelmatig gezien. In 1983 en 1989 is broeden ook vastgesteld. In de jaren 70 was het moerasbos kennelijk nog niet geschikt om te broeden.

Patrijs

Het gehele jaar kan de patrijs in het gebied worden gezien. In deze uiterwaard zijn in 1990 maar liefst 18 territoria gevonden. Vergeleken met andere uiterwaarden, zoals in de Ooypolder, bereikt de Patrijs in de Moespotse Waard een hoge dichtheid (9 p./100 ha). Een geschikt biotoop, in de vorm van ruigten en overhoekjes langs meidoornhagen e.d., is dan ook in ruime mate voorhanden. Roepende mannetjes vestigden zich pas vaak in de loop van april en mei, in verband met de hoogwaterperiode rond half maart. Binnendijks zijn ook nog vier territoria vastgesteld. Van 4 paar werden in totaal 15 jongen gezien. Wanneer het huidige aantal broedvogels met dat van 1974 (13 p.) wordt vergeleken, valt een duidelijke toename op. Landelijk neemt de soort juist sterk af. De toename is te danken aan het ontstaan van een ruig hooiland op het vliegsterrein (een voormalige klei-afgraving). Verder is het goed mogelijk dat de inventarisatie van de Patrijs in 1990 intensiever is geweest dan in voorgaande jaren.

Kwartel

In 1990 werd de Kwartel in de Moespotse Waard niet als broedvogel waargenomen. Het voorkomen in Nederland heeft vaak een invasie-achtig karakter. 1983 was een goed kwarteljaar. Toen is ook in de Moespotse Waard het typische, heldere roepje gehoord (15 mei 1983). In 1974 heeft een Kwartel in het gebied gebroed.

Fazant

Als broedvogel kwam de Fazant in 1990 goed uit de bus: 32 paar. Het zwaartepunt van de broedende 'boskippen' ligt in het moerasbos. In 1974 zijn maar 12 territoria gevonden. Een verklaring hiervoor is het uitzetten van de soort ten behoeve van de jacht. Verder is het ouder wordende moerasbos tegenwoordig geschikter om te broeden dan vroeger.

Waterral

Op verschillende plaatsen in het moerasbos is in 1990 de Waterral gehoord. Uiteindelijk bleef er maar een territorium over ten gevolge van het uitdrogen van geschikte broedplekken. Bij eerdere inventarisatie is alleen in 1974 het broeden van Waterrallen vastgesteld (3p.). Vanwege de grote invloed van strenge winters en de waterstand in de moerasgebieden waar deze soort zich ophoudt, is het moeilijk om een uitspraak te doen over voor- of achteruitgang. Optimale broedplekken zoals rietvelden komen in het gebied maar weinig voor, zodat grote aantallen niet zijn te verwachten.

Porseleinhoen

Bij het horen van het geheimzinnige Porseleinhoen gaat menig vogelaar compleet uit zijn dak. Dit geschiedde tot tweemaal toe in de Staartjeswaard: 2 ex. op 30 april 1982 en 1 ex. op 21 maart 1990. Beide waarnemingen hebben waarschijnlijk betrekking op doortrekkers. De waarneming van maart is uitzonderlijk vroeg voor deze zomergast. Het gaat hier om een zeldzame soort die zeer kritisch is wat betreft zijn broedbiotoop. Dit biotoop (continu vochtige, moerassige plekken) is in dit gebied alleen aanwezig in jaren met een gunstige waterstand.

Klein Waterhoen

Op 16 juli 1972 is een alarmerend vrouwtje van het uiterst schaarse Klein Waterhoen gehoord. Verwarring met andere ralachtigen is niet uitgesloten.

Kwartelkoning

Het voorkomen van de Kwartelkoning geeft duidelijk de plaatsen aan waar nog kruidenrijke hooilanden in de uiterwaarden zijn gelegen. Helaas moet nu worden geconstateerd dat er voor deze sluipdoor-kruipdoor-vogel zware tijden zijn aangebroken. In 1972 en 1974 werd nog één territorium in het gebied aangetroffen. Afgezien van jaarlijkse fluctuaties, is in Nederland toch duidelijk sprake van een negatieve trend in de aantallen van deze soort. Bij extensivering van de landbouw kan deze soort zich echter opvallend goed herstellen, zoals op Salmorth in 1990.

Waterhoen

In 1990 heeft de droogte het Waterhoen duidelijk parten gespeeld. Vroeg in het voorjaar zijn op diverse plaatsen (bospoelen en langs de strang) Waterhoentjes gezien en gehoord. Uiteindelijk bleven er maar twee paartjes over. In voorgaande jaren zijn beduidend hogere aantallen vastgesteld (resp. 6 en 9 p. in 1972 en 1976). Een uitzonderlijk hoog aantal is gevonden in 1974: 23 p.

Meerkoet

In de Moespotse Waard is de Meerkoet een zeer algemene broedvogel. Maar liest 80 territoria zijn in 1990 vastgesteld, waarvan het merendeel in de strang voor het moerasbos. Het is echter goed mogelijk, dat een aanzienlijk deel hiervan niet tot broeden is gekomen vanwege de droogte. Ook in beide waaien komt de soort voor als broedvogel (12 paar in 1990). Vergeleken met het aantal dat is opgegeven voor 1974 (32 p.) kan worden gesproken van een ware aantalsexplosie. Een duidelijke verklaring hiervoor is niet te geven. Dit is tegenstrijdig met het feit dat de totale oppervlakte aan water en oeverbegroeiing (dus broedplaats) is afgenomen.

Scholekster

Bij de verspreiding van de Scholekster ligt het accent op de kustgebieden. Diep in het binnenland is de soort minder algemeen, maar zeker niet ongewoon. In 1990 zijn 7 territoria gevonden. De soort broedt in de Moespotse Waard vooral op zandstrandjes en bouwland. Ten opzichte van 1974/76 (3-4 paar) is het aantal grofweg verdubbeld. Kennelijk heeft een verdere kolonisatie van geschikte broedgebieden in het rivierengebied plaatsgevonden.

Kievit

Akkers en vochtige graslanden zijn in het voorjaar het domein van de Kievit. In 1990 zijn er 48 paar geteld. Op deze plaatsen wordt de bijzonder hoge dichtheid van zo'n 50 paar / 100 ha bereikt. In 1974 is deze dichtheid ook gevonden. Voor het gehele gebied lag het aantal broedparen toen lager: 27 p. Voor de Kievit is er dan ook een geschikte broedlokatie bijgekomen: het vliegasterrein (met 10 p. in 1990). Al met al is er duidelijk sprake van een toename van het aantal broedende Kieviten.

Watersnip

Bij broedvogelinventarisaties in de jaren 70 is er maar 0-1 paar van de Watersnip gevonden. De soort is een kritische weidevogel die landelijk sterk achteruit gaat. In 1990 is de lokatie waar een baltsenden Watersnip zich ophield grodnig verstoord. Een vochtig grasland in de maand mei veranderd in een met gier overgoten maisakker, een voor de natuur troosteloze modderwoestijn.

Grutto

Zes paar Grutto's hebben in 1990 gebroed in vochtige graslanden verspreid over het gebied. Binnendijs (langs de dijk) zijn ook 2 territoria vastgesteld. Ten opzichte van 1974 is het aantal precies gelijk gebleven.

Tureluur

In de graslanden rondom het grote grindgat en de strang bij het wilgenbos hebben in 1990 5 paar Tureluurs gebroed. Vergeleken met 1974 en 1976 is het aantal ongeveer gelijk gebleven.

Stadsduif

Veel aandacht is niet besteed aan een tamme soort als de Stadsduif. Het aantal broedparen in de steenfabriek 'Staartjeswaard' werd in 1990 geschat op circa 10 paar.

Holenduif

De Holenduif is in Nederland een vrij algemene broedvogel van bossen en kleinschalig kultuurlandschap. In de Moespotse Waard broedt deze soort vooral in het moerasbos en de beide steenfabrieken. Deze gebouwen herbergen maar liefst 14 paar. In totaal werden er 23 paar in 1990 gevonden. Dit aantal staat in schril contrast met de 0-2 p., die in het begin van de jaren 70 zijn gevonden. Landelijk is deze soort sterk vooruit gegaan. Afname in het gebruik van zeer giftige pesticiden in de landbouw heeft deze planteneter goed gedaan.

Houtduif

Met 88 paar in 1990 behoort de Houtduif tot een van de algemeenste broedvogels van de Staartjeswaard. In het wilgenbos, in meidoornhagen en in populierenbosjes nestelen grote aantallen van deze soort. Vergeleken met de 44 paar in 1974, is de aantal broedparen nu precies verdubbeld. Het moerasbos met zijn oudw wilgen is in de loop der jaren steeds geschikter geworden om te broeden.

Turkse tortel

De om expansiedrift bekend staande Turkse Tortel heeft in de Staartjeswaard nog maar weinig van zich laten merken. Alleen uit het inventarisatiejaar 1974 is een broedgeval bekend. Uit 1990 zijn geen waarnemingen bekend. Grote aantallen Turkse Tortel broeden bij boerderijen langs de dijk en in het dorp Weurt.

Tortelduif

In het voorjaar is het altijd bijzonder aangenaam om het zomerse geluid van de sierlijke Tortelduif te horen. In het moerasbos werd in 1990 een territorium vastgesteld. In andere uiterwaardmoerasbossen, zoals in de Millingerwaard, zijn wel hoge dichtheden gevonden. In 1974 hebben 5 paar Tortelduiven in het gebied gebroed.

Koekoek

Vanwege de grote zangvogeldichtheid voelt de Koekoek zich wel thuis in de Staartjeswaard. De soort maakt gebruik van zogenaamde waardvogels (zoals de Kleine Karekiet en Heggemus), die het ene koekoeksjong opvoeden. In 1990 lagen 3 van de 5 territoria in het moerasbos. Het aantal Koekoeken is licht toegenomen ten opzichte van begin jaren 70 (4 paar).

Kerkuil

Op het steenfabriekterrein is in 1990 een territorium van de Kerkuil vastgesteld. Twee zichtwaarnemingen (op 15 maart en 27 juli), een roepend ex. op 27 juli en de vondst van braakballen vormden daartoe de aanleiding. Blazende jongen zijn niet gehoord ondanks intensief speurwerk. Uit eerder jaren zijn geen broedgevallen/waarnemingen bekend. De Kerkuil prefereert een rustige broedplek in een gebouw met muizenrijke gebieden in de omgeving. Strengere winters zijn funest voor deze soort en na een dieptepunt halverwege de jaren 80 gaat hij nu weer vooruit.

Steenuil

In de Moespotse Waard heeft in 1990 een paartje van de Steenuil gebroed in een schuur bij de kleine, vervallen steenfabriek. Binnendijs langs de Waalbandijk zijn 7 p. vastgesteld. Knotwilgen, maar ook vervallen of oude schuurtjes vormen een ideale nestplaats voor dit kleine uiltje. Vergeleken met de aantallen uit 1974 is de Steenuil licht achteruit gegaan. Een steeds verder gaande aantasting van kleine landschapselementen doet de soort geen goed.

Bosuil

Op 21 april 1990 werd een paartje Bosuilen ontdekt in een schuur op het steenfabriekterrein "Staartjeswaard". Op 2 augustus werd ook een roepend vrouwtje gehoord. Regelmatig is dit paar daar terug gezien (tot 1 dec. 1990). Niet eerder is de Bosuil in de Moespotse Waard gezien. Waarnemingen en zeker broedgevallen van deze soort zijn uitzonderlijk voor de uiterwaarden.

Ransuil

Van de uilen komt de ransuil het talrijkst voor als broedvogel: 3 paar in 1990. Een paar broedde in een meidoornhaag langs de dijk en 2 paar in het moerasbos. Deze broedgevallen waren alle drie succesvol. In totaal zijn er 7 jongen grootgebracht. Jagende Ransuilen zijn vaak waargenomen bij het vliegasterrein en langs de dijk. In 1990 heeft ook een paar genesteld in het wilgenbos ten westen van het vliegasterrein. In 1974 en 1976 werden ook 3 paar gevonden.

Gierzwaluw

In de oude steenfabriek "Staartjeswaard" is in 1990 een territorium gevonden. Dit gebouw heeft voldoende nissen e.d. voor een groter aantal broedende Gierzwaluwen. Bij eerder inventarisaties is broeden niet vastgesteld.

Groene Specht

Een broedgeval van de Groene Specht in 1976 is erg bijzonder voor het rivierengebied. Als miereneter komt deze soort veel voor in de droge, bosrijke delen van Nederland.

Grote Bonte Specht

Het ouder wordende wilgenbos heeft de Grote Bonte Specht een groot potentieel aan broedplaatsen opgeleverd. Het aantal is opgelopen van 2 p. in 1974 tot 7 p. in 1990.

Kleine Bonte Specht

Uit drie jaren (1974, 1983 en 1990) is een broedgeval van de Kleine Bonte Specht uit het moerasbos bekend. Vanwege het grote aantal waarnemingen in het voorjaar van 1990 is een tweede territorium niet uitgesloten.

Veldleeuwerik

Van de grote broedpopulatie van de Veldleeuwerik in 1974 (15 paar) resteerden in 1990 nog 2 paartjes. Beide territoria waren gelegen achter het grote grindgat. De sterke achteruitgang is te wijten aan de intensivering van de landbouw. Door de grootschaligheid verdwijnen geschikte foerageer- en broedplaatsen als sneeuw voor de zon.

Oeverzwaluw

De Oeverzwaluw is voor het broeden volledig afhankelijk van steilwanden om holen in te graven. In 1976 is een kolonie met circa 40 nesten gevonden. Eind jaren 80 heeft een twintigtal Oeverzwaluwen gebroed langs het kleine grindgat (alwaar nestholen getuigen). In 1990 is geen broedgeval vastgesteld.

Graspieper

Op het ruige vliegasterrein en op de graslanden achter de beide grindgaten broedden in 1990 24 paar Graspiepers. Langs de dijkgraslanden zijn geen broedgevallen vastgesteld (ten gevolge van de intensieve begrazing ontbreken kruidenrijke overhoekjes, die voor deze soort belangrijk zijn). De aantallen die zijn gevonden bij eerder inventarisaties wijzen op een vrij grote achteruitgang (33 p. in 1974).

Gele Kwikstaart

In 1990 werd het verassend hoge aantal van 49 territoria van de Gele Kwikstaart vastgesteld. Als broedvogel van ruige graslanden, heeft de soort een sterk op dat van de Graspieper lijkend verspreidingsbeeld. En uitzonderlijk hoge dichtheid werd bereikt achter de beide grindgaten (ruim 100 p./100 ha). Dit staat in schril contrast tot de 6 paar in 1974. Er is hier sprake van een explosieve toename.

Witte Kwikstaart

Op uiteenlopende plaatsen, zoals Waalstrandjes en rond bebouwing, komt de Witte Kwikstaart voor als broedvogel. In 1990 zijn 13 territoria gevonden. Dat zijn er veel meer dan in 1974 zijn aangetroffen (6 p.).

Winterkoning

Als broedvogel komt de Winterkoning veel voor in het moerasbos. In 1990 zijn in totaal 60 territoria gevonden waarvan 40 in het wilgenbos. De rest van de 'kleine jantjes' broedde op beide steenfabriekterreinen en in bosschages rond de grindgaten. Het aantal Winterkoninkjes is licht toegenomen in vergelijking met eerdere inventarisaties (1974: 48 paar).

Heggemus

Verspreid over het hele gebied komt de Heggemus tot broeden (38 p. in 1990). Vergeleken met 1974 (17 p.) is het aantal Heggemussen ruim verdubbeld. Deze standvogel broedt in het moerasbos, in meidoornhagen en populierenaanplant.

Roodborst

In de winter en tijdens de trekperiode komen kleine aantallen Roodborsten voor in de Moespotse Waard. In het moerasbos bleef in 1990 uiteindelijk 1 broedpaar achter. In 1974 en 1976 zijn respectievelijk 3 en 2 p. vastgesteld. Er is dus sprake van een lichte achteruitgang. De natte uiterwaarden zijn bij de Roodborst nauwelijks in trek als broedplaats.

Blauwborst

De Blauwborst is tegenwoordig in het rivierengebied met een lampje te zoeken. In de Staartjeswaard is broeden vastgesteld in 1974 en 1982 (elk 1 p.). Deze nachtelijke imitatorzanger is in 1990 niet gehoord in het moerasbos maar wel in het nabij gelegen wilgebosje ten westen van het vliegasterrein (13 april 1990: 1 zingend ex.). Deze vogel is later ook door enkele anderen gehoord.

Zwarte Roodstaart

Het aantal Zwarte Roodstaarten is toegenomen van 1-2 broedparen in begin jaren 70 tot 4 p. in 1990. De beide steenfabriekterreinen zijn de favoriete plaatsen voor deze oorspronkelijke rotsvogel. De soort breidt zijn areaal uit in Europa en dichtheid in de gekoloniseerde gebieden neemt verder toe.

Gekraagde Roodstaart

De typische krassende zang van de Gekraagde Roodstaart is in 1990 niet gehoord. In 1972 en 1974 is wel een broedgeval van deze soort vastgesteld. In het rivierengebied is de soort dramatisch achteruitgegaan. Mogelijke oorzaken zijn biotoopverslechtering en droogte in het overwinteringsgebied, de Sahel.

Merel

Met 96 paar is de Merel de talrijkste broedvogel van de Moespotse Waard. Overal waar maar een boom of struik staat, is deze soort te vinden. De dichtheid is het grootst in het moerasbos en de meidoornhagen. Vergeleken met 1974 (59 p.) is de Merel sterk toegenomen.

Zanglijster

Het hele jaar kan de Zanglijster in de Moespotse Waard worden gezien. Broeden vindt echter uitsluitend plaats in het moerasbos: in 1990 10 paar. Bij eerder inventarisaties zijn vergelijkbare aantallen gevonden, variërend van 6 tot 15 paar.

Grote Lijster

Als vroeg in het jaar laat de Grote Lijster zijn melancholische zang horen. In 1990 zijn buitendijks 4 territoria gevonden. Binnendijks zijn ook 4 territoria vastgesteld. Populieren vormen een favoriete broedplaats voor deze soort. In 1974 zijn 5 paar gevonden in de Moespotse Waard.

Sprinkhaanrietzanger

Alleen met zijn luid snorrende zang geeft de Sprinkhaanrietzanger blijk van zijn aanwezigheid. Rietvelden en ruigtes zijn het domein van deze soort. Broedgevallen zijn bekend uit 1972 en 1974 (telkens 1 paar). In 1990 is deze soort niet gehoord of gezien.

Bosrietzanger

Verspreid over het hele gebied zijn broedterritoria van de Bosrietzanger gevonden: in 1990 59 paar. Ruigtes en wilgenstruwelen vormen een geschikt biotoop voor deze soort. Vergeleken met 1974 (32 p.) is het aantal zowat verdubbeld.

Kleine Karekiet

Als uitgesproken rietvogel zijn er van de Kleine Karekiet opvallend veel territoria gevonden in 1990: 24 paar. Alle kleine stukjes riet waren bezet door een of meerder zingende mannetjes. Vergeleken met 1974 (2 p.) kan terecht gesproken worden van een aantalsexplisie.

Grote Karekiet

In 1974 is een territorium van de tegenwoordig schaarse Grote Karekiet vastgesteld in een rietruigte bij het grote grindgat.

Spotvogel

Vanaf mei klinkt de zang van de Spotvogel uit het struikgewas. In 1990 zijn 5 territoria gevonden in het moerasbos en omgeving. De soort heeft een sterke voorkeur voor open loofhout. De gevonden aantallen zijn vrij laag in vergelijking met die van andere zangers. In het begin van de jaren 70 zijn 1-3 paar vastgesteld.

Braamsluiper

In 1990 is van de Braamsluiper maar 1 territorium gevonden (bij het Weurtse grindgat). Dit aantal valt zwaar tegen gezien de vele geschikte broedplaatsen voor deze zanger (meidoornhagen en struwelen op beide steenfabriekterreinen). In 1974 en 1976 zijn respectievelijk 2 en 3 paar geteld.

Grasmus

Voor een soort als de Grasmus was 1990 een topjaar met 40 paar. Rond beide steenfabrieken bereikte deze soort een hoge dichtheid. Vergeleken met 1974 (9 p.) is de Grasmus-stand sterk toegenomen, geheel in tegenstelling tot de

negatieve landelijke trend. De Moespotse Waard vormt voor deze zanger dan ook een uitstekend broedgebied.

Tuinfluitier

Ook de Tuinfluitier is toegenomen van 11 p. in 1974 tot het huidige aantal van 46 p. De meeste territoria zijn gelegen in het wilgenbos.

Zwartkop

Voor de Zwartkop geldt hetzelfde verhaal als voor de Tuinfluitier. Bij de inventarisatie in 1990 zijn 37 territoria geteld waarvan het merendeel in het moerasbos. De Zwartkop heeft geprofiteerd van het ouder worden van het bos. In 1974 zijn 9 paar gevonden.

Fluiter

Verassend was het territorium van de Fluiter dat werd gevonden in 1990. Op 20 juni zong een mannetje in het moerasbos. Broeden in het rivierengebied is een bijzonderheid.

Tjiftjaf

De Tjiftjaf behoort tot de algemeenste zangertjes van de Moespotse Waard. In het moerasbos en in de meidoornhagen zijn grote aantallen aangetroffen (totaal in 1990 61 p.). Er is sprake van een verdubbeling van de aantallen ten opzichte van die in 1974 (28 paar).

Fitis

Met zijn voorkeur voor wat jonger en meer open loofbos, is de Fitis in de Staartjeswaard iets achteruigegaan: van 37 p. in 1974 naar 30 p. in 1990. Het wilgenbos is in de loop der jaren veranderd in een meer gesloten, hoog opgaand bos.

Grauwe Vliegenvanger

Rondom in en in het moerasbos zijn in 1990 7 territoria van de Grauwe Vliegenvanger gevonden. Deze insektenjager is een lastig te inventariseren soort vanwege zijn onopvallende gedrag in het voorjaar. Vergeleken met begin jaren 70 (1 p. in 1974) is het aantal flink toegenomen. Dit is te danken aan het ontstaan van holtes en dergelijke in oude bomen zoals in het wilgenbos.

Staartmees

Met het ouder worden van het wilgebos is de Staartmees als broedvogel verschenen. In 1976 werd 1 paar aangetroffen. Anno 1990 zijn er 8 territoria vastgesteld waarvan het merendeel in en rondom het moerasbos. Dicht struikgewas vormt een favoriete broedplaats voor de Staartmees.

Matkop

Het verhaal van de Matkop is een successtory. Er is sprake van een gestage toename van het aantal broedparen van 3 p. in 1972 tot de huidige 20 paar. Niet alleen het wilgenbos maar ook de meidoornhagen vormen een geschikt broedbiotoop.

Pimpelmees

Het oude moerasbos vormt de kern van de Pimpelmezenpopulatie van de Moespotse Waard. Verder komt de soort verspreid voor in populierenbosjes. In 1990 zijn 22 territoria geteld. Vergeleken met het aantal van 1974 (11 p.) is de stand verdubbeld.

Koolmees

Met 37 paar in 1990 is de Koolmees verreweg de meest algemene mezensoort in de Staartjeswaard. Wilgebos en meidoornhagen zijn geschikte plaatsen voor een broedterritorium.

Boomkruiper

De Boomkruiper heeft sterk geprofiteerd van het ouder wordende wilgenbos. In 1990 zijn maar liefst 23 territoria gevonden (vergelijk met 1974 met 3 p.). Wilgen en populieren vormen geschikte nestbomen voor de Boomkruiper.

Wielewaal

Met zijn opvallende roep en zijn knalgele verenkleed behoort de Wielwaal tot een der sierlijkste vogels die in de Staartjeswaard broeden. In 1990 is een territorium gevonden net als in de voorgaande jaren.

Vlaamse Gaai

In het moerasbos hebben in 1990 2 paar Vlaamse gaaien gebroed. Uit voorgaande jaren is alleen in 1974 (3 p.) broeden vastgesteld. Opvallend is het feit dat deze luidruchtige soort gedurende de winterperiode afwezig was.

Ekster

De Ekster is een opvallende soort die veelvuldig broedt in de Moespotse Waard (in 1990 14 p.). Verspreid over het hele gebied bouwt de Ekster zijn koepelnesten in de bomen. Als omnivoor heeft de soort gelijke tred gehouden met de hoeveelheid afval in Nederland. In 1974 werden 9 paar gevonden.

Kauw

Op het steenfabriekterrein "Staartjeswaard" is in 1990 een kolonie van 17 paar Kauwen aangetroffen. Uit voorgaande jaren is alleen 1 broedpaar in 1974 bekend.

Zwarte Kraai

Verspreid over het hele gebied broedt de Zwarte Kraai: 15 territoria zijn in 1990 gevonden. Deze soort is net als de Ekster enorm vooruit gegaan vanwege de toename van de hoeveelheid afval (=voedsel) en het aantal geschikte nestlokalities. In 1974 zijn 9 p. geteld.

Spreeuw

Bij de inventarisatie in 1990 is de Spreeuw niet geheel uit de verf gekomen. De gevonden 18 paar zitten aan de lage kant. Dit aantal is wel hoger dan de eerder gevonden aantallen (12 p. in 1974). Het zwaartepunt van verspreiding ligt in het wilgenmoerasbos. Vanaf eind mei verbleven er honderden ouders met hun jongen rond het moerasbos. Een groot deel hiervan is afkomstig van binnendijkse broedplaatsen.

Huismus

Rond menselijke bebouwing vinden we de Huismus. Van de 13 getelde paren zaten er 10 op het steenfabriekterrein "Staartjeswaard". In vergelijking met 1974 (25 p.) is Nederlands algemeenste broedvogel in deze uiterwaard achteruitgegaan. Halvering van het aantal is schokkend te noemen!

Ringmus

De Ringmus was met 24 paar in 1990 goed vertegenwoordigd. Ruim de helft daarvan broedde in de omgeving van de kleine, vervallen steenfabriek. Terwijl in andere gebieden wordt gesproken van achteruitgang, wijzen de gegevens van 1990 juist in tegenovergestelde richting (in 1974: 13 paar).

Vink

In allerlei bomen bouwt de Vink zijn nest. Het wilgenbos, de meidoornhagen en in minder mate populierenaanplant vormden de plaatsen waar de 42 territoria in 1990 waren gelegen. Wanneer de aantallen van 1974 (13 p.) naast die van 1990 worden gezet, valt een grote toename van het aantal Vinken op. Dit is te verklaren door de toename van het aantal geschikte nestplaatsen.

Groenling

In 1990 is maar een territorium van de Groenling in het gebied gevonden. In begin jaren zeventig kwam de soort algemener voor als broedvogel (5-6 p.). Binnendijks (zoals in het dorp Weurt) komen veel grotere aantallen tot broeden.

Kneu

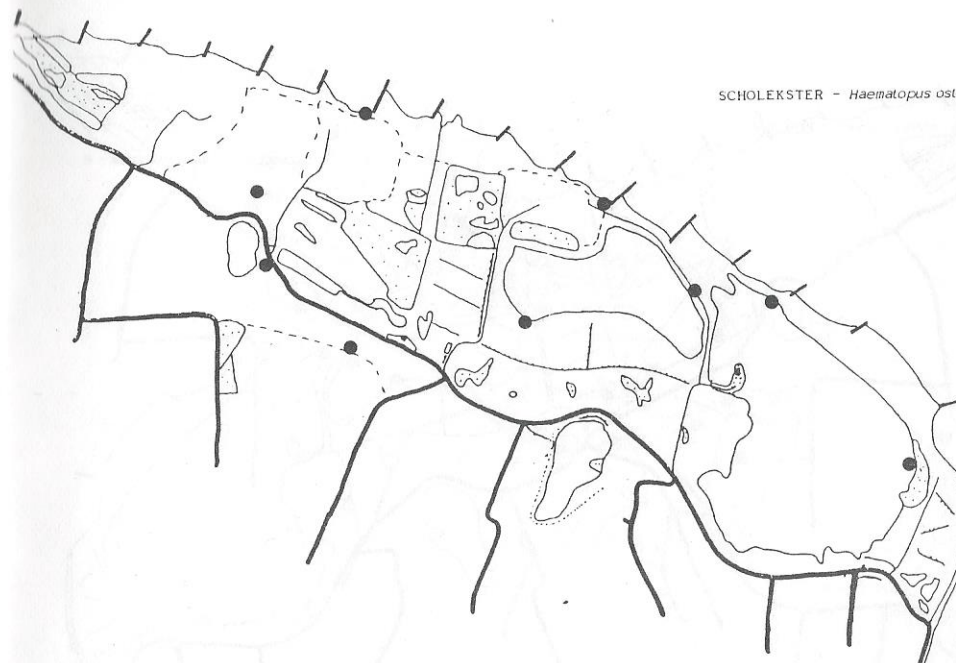
De Kneu broedt in de uiterwaarden vooral in ruige graslanden. In de Staartjeswaard is de soort aangetroffen langs de zomerdijk achter het kleine grindgat, verspreid langs de Waalbandijk en het vliegasterrein (13 p. in 1990). De aantallen in 1974 en 1976 (15-16 p.) liggen ongeveer op het hetzelfde niveau.

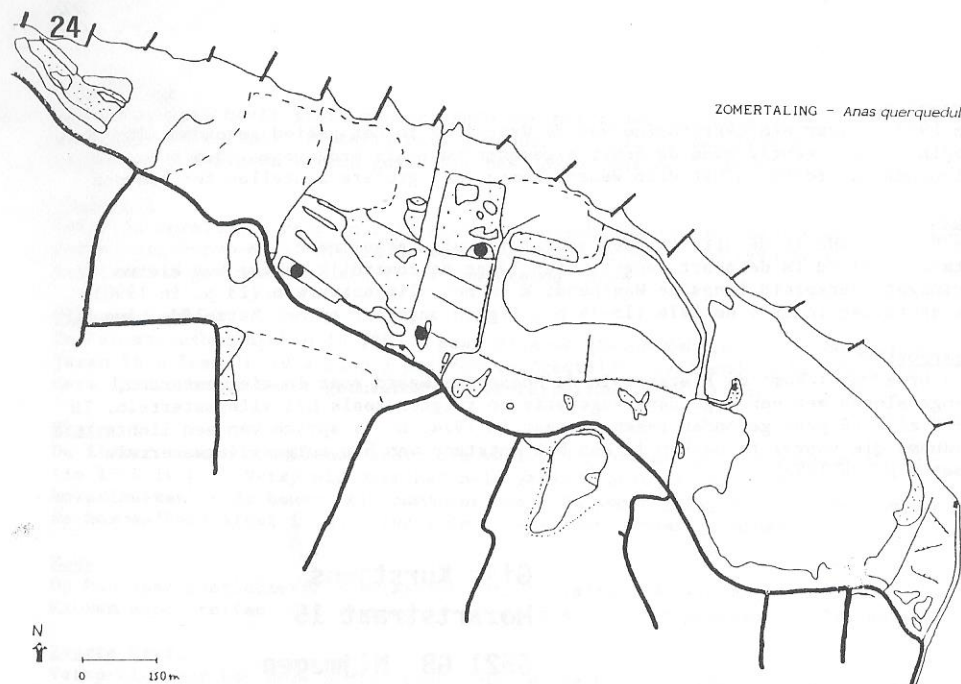
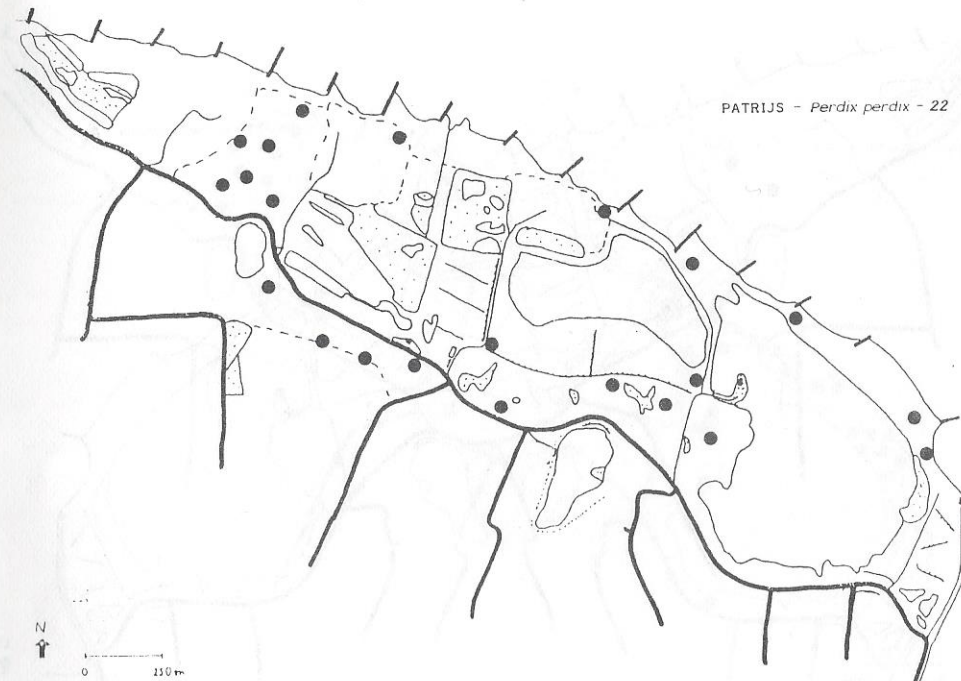
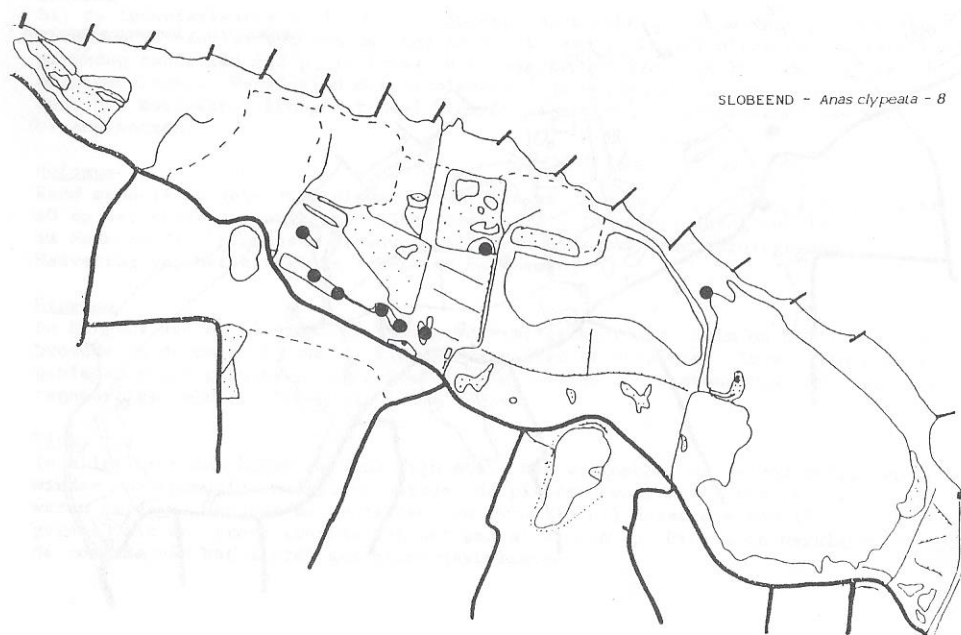
Rietgors

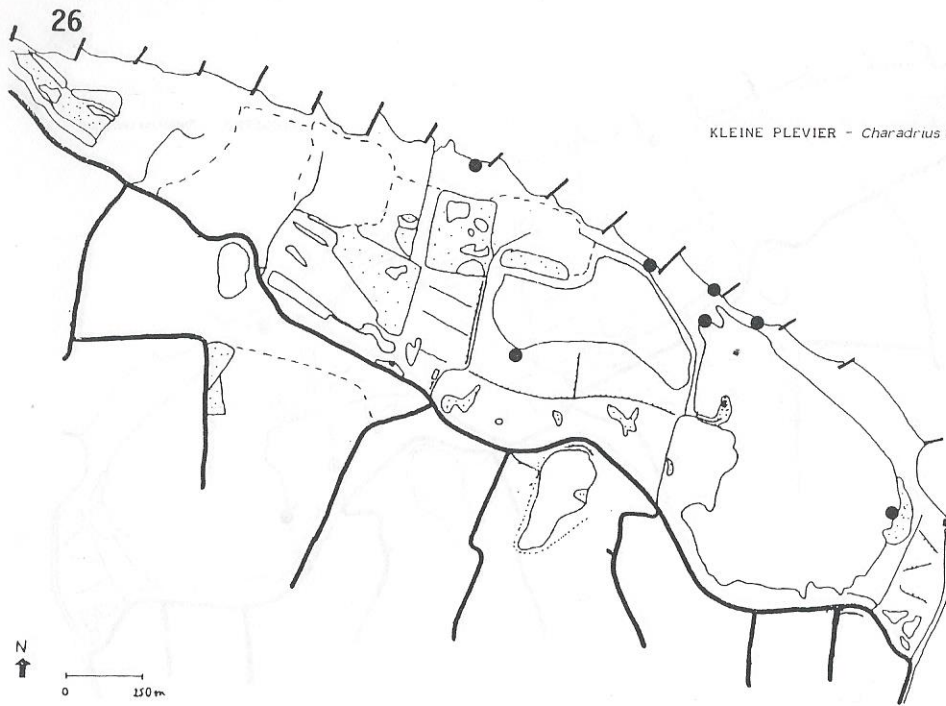
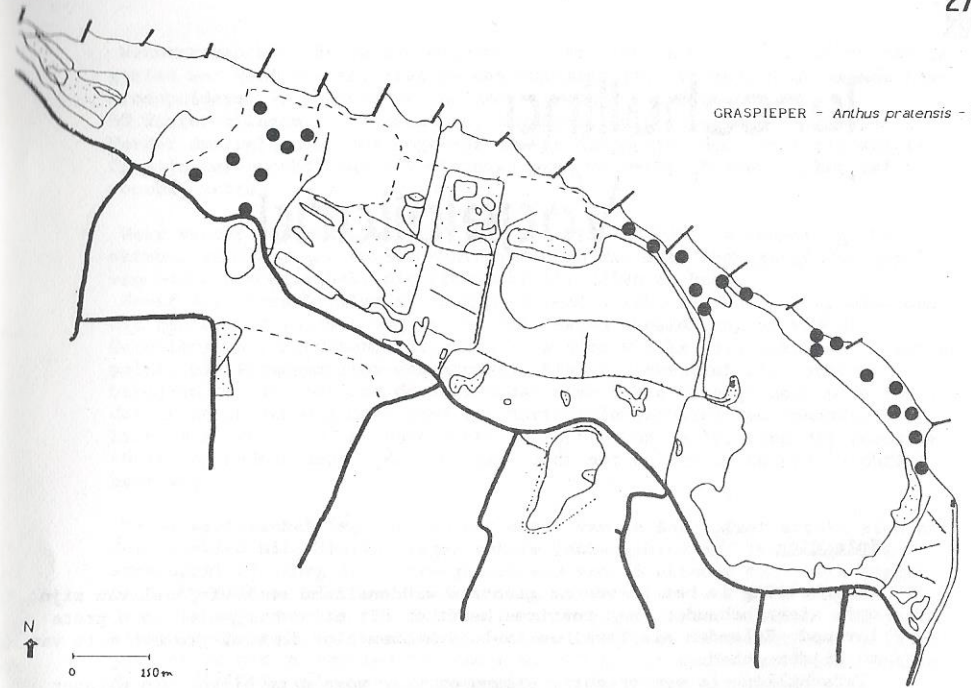
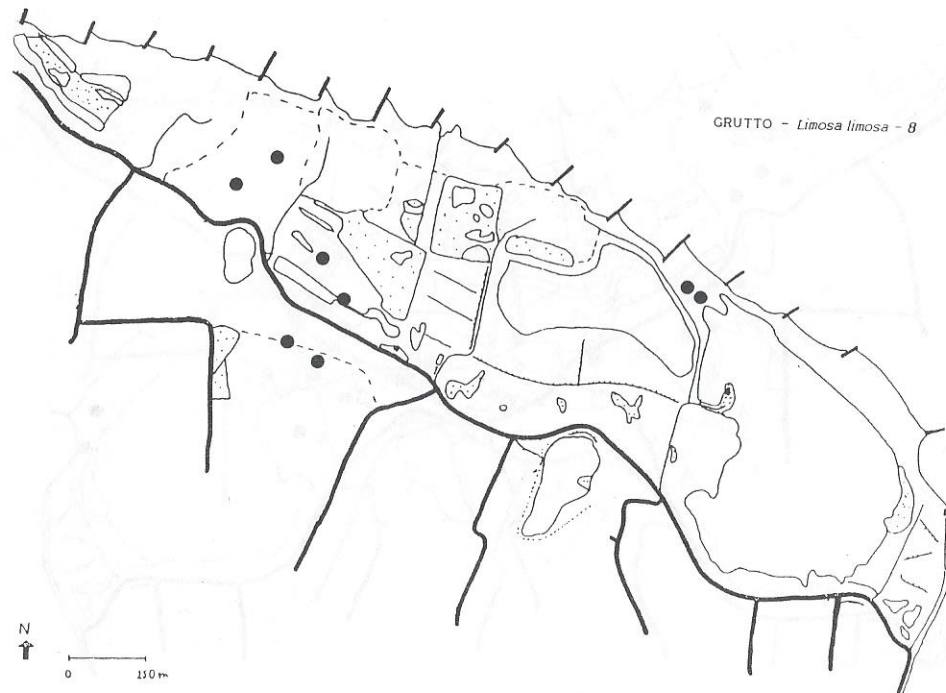
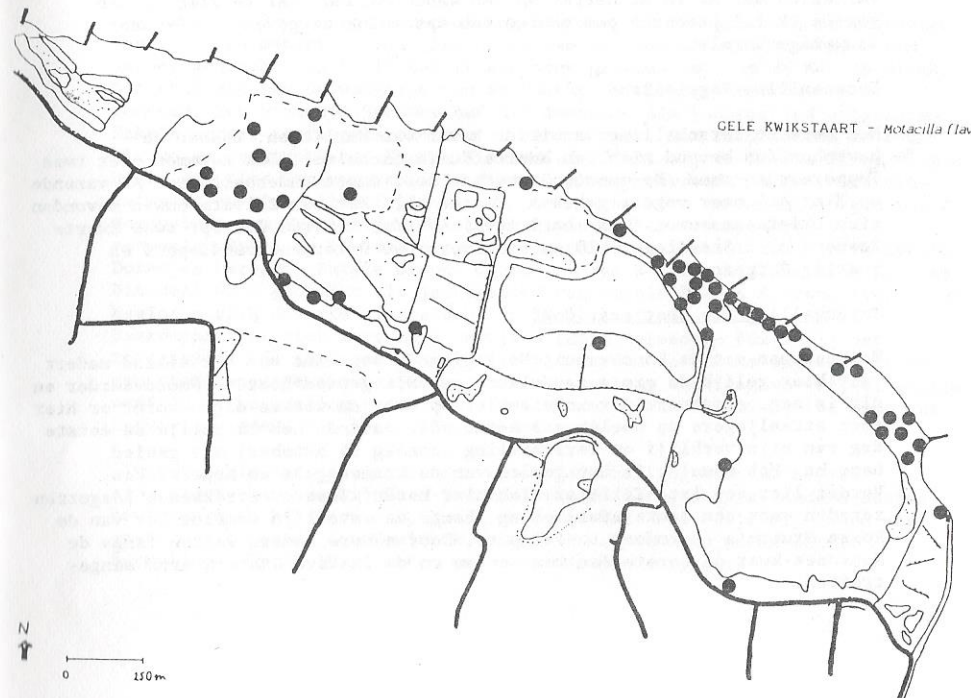
Als broedvogel komt de Rietgors in de Moespotse Waard voor in rietrestanten, langs sloten met een hoge oevervegetatie en ruigtes zoals het vliegasterrein. In 1990 zijn 16 paar gevonden tegen 12 paar in 1974. Er is sprake van een lichte toename die vooral te danken is aan het ontstaan van het ruige vliegasterrein (met 7 p. in 1990).

Gy

Gijs Kurstjens
Mozartstraat 15
6521 GB Nijmegen

SCHOLEKSTER - *Haematopus ostralegus* -

BERGEEND - *Tadorna tadorna* - 5ZOMERTALING - *Anas querquedula* - 3PATRIJS - *Perdix perdix* - 22SLOBEEND - *Anas clypeata* - 8

KLEINE PLEVER - *Charadrius dubius* - 7GRASPIEPER - *Anthus pratensis* - 24GRUTTO - *Limosa limosa* - 8GELE KWIKSTAART - *Motacilla flava* - 49

Terschelling

Vogeleiland

Inleiding

Terschelling is het op een na grootste waddeneiland en heeft veel van zijn oude sfeer behouden. Het toerisme heeft op dit eiland nog niet zo'n grote invloed. Eilanden als Texel en Ameland hebben hier in veel grotere mate van te lijden gehad.

Terschelling is een prachtig eiland om naar vogels te kijken. In oktober 1990 bezocht ik het eiland in het kader van een KNNV-kamp. Van dertien tot en met negentien oktober vond dit gebeuren plaats. Graag wil ik wat vertellen wat er in de herfst op een waddeneiland zoal te zien is aan vogels. Ik zal proberen per gebied een opsomming te geven van de daar aanwezige vogels.

Terschelling-Vogeleiland

Men bereikt Terschelling vanuit de haven van Harlingen. Tussen de havenhoofden bevond zich een adulte Kuifaalscholver. Ook zwommen hier twee Toppereenden rond. De overtocht met de boot duurt anderhalf uur. Al varende werd er ook naar vogels gekeken. Tussen alle Kok- en Zilvermeeuwen bevonden zich Drieteenmeeuwen (lad. en 1 juv.). Verder leverde dit op: twee Zwarte Zeeëenden, 1 Steenloper, 10 Aalscholvers, 50 Drieteenstrandlopers en veertig Bergeenden.

Terschelling van West naar Oost

Wanneer men met de boot vanuit Harlingen de westkant van het eiland nadert valt hier gelijk de grote zandvlakte op. Dit gebied heet de Noordvaarder en dit is een oefenterrein van Defensie. Op door de weekse-dagen wordt er hier door straaljagers op doelen geschoten. Dit wetende heb ik gelijk de eerste dag van mijn verblijf op Terschelling (zondag 14 oktober) dit gebied bezocht. Het wemelde in het gebied van de Kramsvogels en Koperwieken. Verder liet een late Tjiftjaf zich hier horen. Twee overtrekkende IJsgorzen zorgden voor een leuke afwisseling. Langs de waterlijn wemelde het van de Rosse Grutto's en andere steltlopers. Door andere mensen werden langs de Noordzee-kust de eerste Jan van Genten en de laatste Grote Sterns aangetroffen.

Wanneer men hier de eerste duinenrij oversteekt komt men in een moerassig gebied met veel bosjes, riet en een duinmeertje. Dit gebied draagt de naam Kroonpolders. In en rond het duinmeertje bevonden zich o.a. 50 Wintertalingen, 15 Krakeenden, 5 Watersnippen en enkele Rietgorzen. Verder dwarrelden er nog ongeveer 15 Baardmannetjes door de rietstengels. Op mijn terugtocht naar het fietspad kwam de eerste Blauwe Kiekendief voorbij zetten.

Weer verder oostelijk bevindt zich het bos van West-Terschelling. Op 14 oktober verbleven er enkele Kruisbekken in dit bos. Deze gingen vergezeld van een Grote Kruisbek, die zich mooi liet zien en horen.

Vanaf West-Terschelling tot aan Oosterend strekt zich de polder uit. Ook dit gebied zat vol met vogels. Op alle dagen wemelde het er van de Goudplevieren, Kieviten, Rotganzen en andere vogels. Bij elke bezoek aan de polder bij Formerum liet een mannetje Blauwe Kiekendief zich prachtig bekijken. In de loop van de week deden steeds sterkere geruchten de ronde dat in de polder bij Oosterend een Morinelplevier zich zou ophouden. Diverse zoektochten leverden niets op. Echter op 19-10, toen wij reeds de thuisreis hadden aanvaard, liet deze zich net buiten Oosterend prachtig bekijken.

Vanaf Westerschelling tot aan het einde van de Boschplaat strekt zich het duingebied uit. Hierin liggen enkele leuke gebiedjes. Ter hoogte van strandpaal 19 vloog in de vroege ochtend van 15 oktober een Grote Pieper rond. Op diverse plaatsen in de duinen waren op vrijwel alle dagen Oeverpiepers aanwezig. In duindoorn van nog geen meter hielden zich veel kleine zangvogels op, waaronder zeer veel mezen en Goudhaantjes. Op 16-10 joeg er in het duingebied "de Koegelwieck" een vrouwtje Smelleken. Ook was dit op 19-10 in de duinen ten noorden van Oosterend het geval.

"De Boschplaat"

De gehele oostpunt van Terschelling bestaat uit een prachtig natuurgebied van Europese betekenis. Aan het begin van dit gebied werd twee maal een bezoek gebracht. Op 15-10 heb ik een stuk gelopen tot aan de Kleine Slenk. Dit stuk dat aan de wadzijde van de Boschplaat ligt, wordt de Groede genoemd. Een vrouwtje Sperwer had dit gedeelte als jachtgebied uitgekozen. Enkele andere roofvogels dachten er net zo over. Dit resulteerde in één Blauwe en overtrekkende Bruine Kiekendief. Dicht bij de Kleine Slenk vlogen heel laag vier Sneeuwgorzen. In diverse plassen bevonden zich honderden Smienten en tientallen Pijlstaarten. Ook waren hier en aan het begin van de Boschplaat aan de zeezijde enkele Oeverpiepers en Groenpootruiters aanwezig. Zowel op 16-10 als op 19-10 werd de Boschplaat tot aan de Eerste Duintjes bezocht. Enkele Grauwe Ganzen en één Kolgans hielden zich hier op. Dit deel werd gebruikt als jachtgebied van enkele Blauwe Kiekendieven. Hier bevinden zich diverse rietvelden. Op 19-10 liet een groepje van 15 Baardmannetjes zich zeer mooi bekijken (door telescoop 60x). Bij het teruglopen over een zeer drassig zandpad werden we ineens opgeschrikt door een steltloper dat een meter voor onze voeten wegvloog en vrijwel gelijk weer in de begroeiing verdween en dat door z'n schutkleuren niet meer was terug te vinden. Dit bleek een Bokje te zijn.

In het begin van deze eeuw zijn er op Terschelling diverse bosjes aangeplant. Het bos bij West-Terschelling is het grootste. Andere bosjes bevinden zich bij Formerum, Hoorn en Oosterend. Het bosje bij Hoorn was goed voor tweemaal één Kruisbek, tientallen Goudhaantjes en enkele Barmisjen. Op 18-10 vluchtte voor ons een Houtsnip weg.

Tussen de waddijk bij Oosterend en de Groede bevinden zich enkele lage bosjes. Hier staat een gebouw dat de Wierschuur heet. De bosjes hier worden daarom ook de "bosjes Wierschuur" genoemd. Dit gebiedje staat bekend om de massaalheid van zangvogeltjes die hier tijdens de trek verblijven. Op alle dagen bevonden zich hier honderden Vinken en Kepen. Tevens bevonden zich hier enkele zeldzaamheden. Op alle dagen bevond zich hier één Ringmus. Dit bleek een zeer zeldzame gast te zijn op het eiland. Een overtrekkend Witgatje zorgde hier voor enige afwisseling. Later werd er in de polder bij Formerum een ander exemplaar gehoord. De vele zangvogels werkten als een magneet op allerlei roofvogels nml.: 1 Smelleken (2x), 1 Blauwe Kiekendief, 2 Torenvalken, 1 Slechtvalk en 1 Sperwer. Er zat tussen al deze Vinken en Kepen reeds wekelang een zeer grote zeldzaamheid. Bij mijn tweede bezoek aan de bosjes werd alle opgejaagd door een jagende Blauwe Kiekendief. Alle Vinken vloegen links en rechts de struiken in. Er kwam één vogeltje recht op mij afvliegen en ging in een struik op vijf meter bij van zitten. Na zeer uitgebreide bestudering van dit vogeltje bleek dit een adult winter Bosgors te zijn. Dit was natuurlijk bijzonder leuk.

Tweemaal per etmaal valt het wad rond Terschelling droog en dan doen vele duizenden vogels zich te goed aan het overvloedig aanwezige voedsel. Dit wetende ontbrak het wad ook zeker niet aan onze zoektochten naar leuke vogeltjes. In uurtjes die "over" waren werden deze opgevuld met tochtjes naar het wad bij Formerum. Hieronder een kleine deel van de waarnemingen:

Wad Formerum:

Alle dagen: Steenlopers, honderden Goudplevieren, Zwarte Ruiters, Tureluurs, Kanoetstrandlopers, enkele Groenpootruiters, duizenden Bonte Strandlopers.

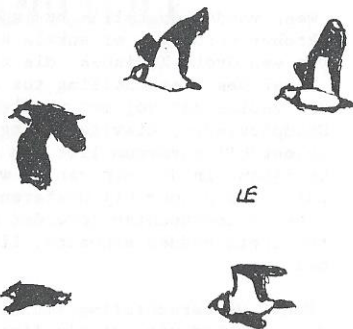
18-10: 1 Tapuit op de waddijk, 1 Fuut en 2 Middelste Zaagbekken zwemmend in een slenk.

19-10: De enige 6 door mij waargenomen Bontbekplevieren en een groepje van ongeveer 25 langsvliegende Fraters.

Zeetrek:

In de maand oktober kan de trek over zee ook zeer leuk zijn. De beste plek om op Terschelling zeetrek te tellen is bij strandpaal 19 aan het begin van de Boschplaat. Gedurende drie ochtenden werd er naar zeetrek gekeken. Namelijk op de volgende dagen:

- 15-10:- Jan van Gent: 10 ad. en 2 juv.
 - Zwarte Zeeëend: vele honderden ter plekke en langstrekkend
 - Alk/Zeekoet: 5 langstrekkend
 - Zeekoet: 2 zwemmend op zee
 - Alk: 1 even t.p. en later verdervliegend naar oost
 - Drieteenstrandloper: 4 langsvliegend ook op 16-10 en 19-10
 - Middelste Zaagbek: 3 exemplaren
 - Grote Zeeëend: 3 mannetjes en 3 vrouwtjes langsvliegend

- 16-10:- Jan van Gent: 10 ad.
 - Alk/Zeekoet: 8
 - IJseend: 1 o langsvliegend naar west
 - Parelduiker: 1 exemplaar zwemmend op zee
 - Visdief: 2 --> W
 - Grote Stern: diverse langstrekkende exemplaren
 - Zwarte Zeekoet: 1 ex. in winterkleed zeer dicht langs de waterlijn

- 19-10:- Jan van Gent: 6 ad. en 2 juv.
 - Drieteenmeeuw: 2 ad. langstrekkend

Dit was ongeveer een beetje wat er deze week in oktober zoal gezien is. Hieronder volgt nog een lijst met waargenomen soorten.

Waargenomen Vogelsoorten Terschelling 13 tot en met 19 oktober 1990

1. Parelduiker	36. Zilverplevier
2. Fuut.	37. Goudplevier
3. Jan van Gent	38. Bontbekplevier
4. Kuifaalscholver	39. Morinelplevier
5. Aalscholver	40. Wulp
6. Blauwe Reiger	41. Rosse Grutto
7. Knobbelzwaan	42. Zwarte Ruiter
8. Grauwe Gans	43. Tureluur
9. Kolgans	44. Groenpootruiter
10. Rotgans	45. Witgatje
11. Bergeend	46. Steenloper
12. Wilde Eend	47. Watersnip
13. Wintertaling	48. Bokje
14. Pijlstaart	49. Houtsnip
15. Smient	50. Drieteenstrandloper
16. Krakeend	51. Kanoetstrandloper
17. Slobeend	52. Bonte Strandloper
18. Kuifeend	53. Stormmeeuw
19. Toppereend	54. Zilvermeeuw
20. IJseend	55. Kleine Mantelmeeuw
21. Eidereend	56. Grote Mantelmeeuw
22. Zwarte Zeeëend	57. Grote Jager
23. Grote Zeeëend	58. Grote Stern
24. Middelste Zaagbek	59. Visdief
25. Sperwer	60. Alk
26. Buizerd	61. Zeekoet
27. Blauwe Kiekendief	62. Zwarte Zeekoet
28. Bruine Kiekendief	63. Holenduif
29. Slechtvalk	64. Houtduif
30. Smelleken	65. Turkse Tortel
31. Torenvalk	66. Grote Bonte Specht
32. Fazant	67. Veldleeuwerik
33. Meerkoet	68. Boompieper
34. Scholekster	69. Graspieper
35. Kievit	70. Oeverpieper

Vervolg soortenlijst Terschelling 1990

71. Grote Pieper	91. Witte Kwikstaart
72. Zwarte - & Bonte Kraai	92. Spreeuw
73. Kauw	93. Huismus
74. Ekster	94. Ringmus
75. Vlaamse Gaai	95. Groenling
76. Koolmees	96. Sijs
77. Pimpelmees	97. Kneu
78. Zwarte Mees	98. Frater
79. Baardmannetje	99. Barmsijs
80. Winterkoning	100. Kruisbek
81. Roodborst	101. Grote Kruisbek
82. Tapuit	102. Rietgors
83. Merel	103. Geelgors
84. Kramsvogel	104. IJsgors
85. Koperwiek	105. Sneeuwgorst
86. Zanglijster	106. Bosgors
87. Grote Lijster	
88. Tjiftjaf	
89. Goudhaantje	
90. Heggemus	

Leon Engels
Schubertstraat 12
6561 EN Groesbeek
tel. 08891-73401

Wintervogeltelling Land van Cuyk, december 1990.

Inleiding.

In het kader van het avifauna project in het Land van Cuyk is afgelopen december voor de vijfde maal een wintervogeltelling gehouden. Voor de gebruikte methode verwijs ik naar Pahlplatz en van der Weide 1990.

De afgelopen telling was gepland op 29 december 1990. Op deze dag begon het echter om half elf te regenen, wat het de rest van de dag bleef doen. Het overgrote deel van de telgebieden is toch op deze dagen geteld, hetgeen het resultaat voor bepaalde soorten waarschijnlijk heft beïnvloed. Daarnaast zijn er vier telgebieden ten westen van Boxmeer helemaal niet geteld, drie telgebieden (Kraayenbergse plassen) zijn pas twee weken later geteld en elf telgebieden zijn niet op meeuw - en kraaiachtige geteld. Kortom deze telling was integenstelling tot de andere jaren niet zo'n groot succes.

Resultaat.

De onderstaande tabel geeft de resultaten van de afgelopen vijf tellingen weer. Het is belangrijk om op te merken dat van een aantal soorten (met name bosvogels), die wel geteld moeten worden, geen totaal overzicht van de winterpopulatie te krijgen is aangezien grote aaneengesloten stukken bos niet geteld worden.

In memorie.

De hadada-ibis is nadat hij drie wintervogeltellingen heeft meegemaakt heen gegaan, vlak na de afgelopen telling is hij dood gevonden.

Literatuurlijst:

- Jacobs J (1990) Wintervogeltelling Land van Cuyk, Mourik 16(3) blz. 87
Pahlplatz R & Weide M van der (1990) Wintervogeltelling in het Land van Cuyk 86/87-88/89, Mourik 16(1) blz 14-22

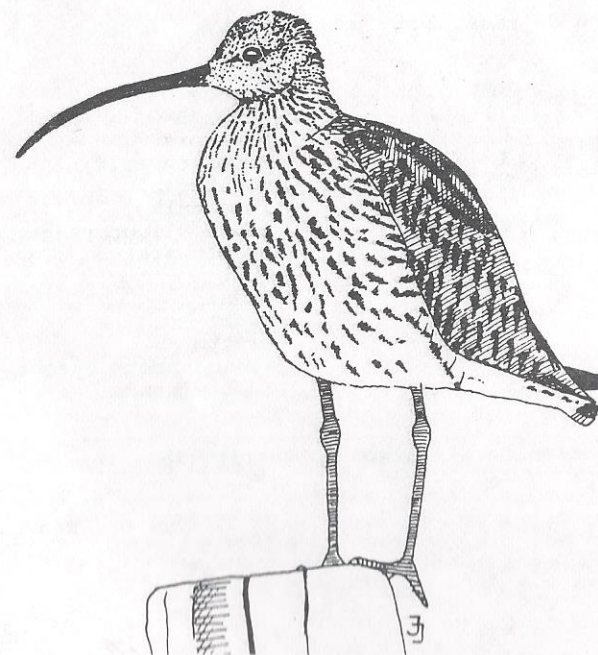
	86/87	87/88	88/89	89/90	90/91
roodkeelduiker	1	1			
dodaars	10	10	18	26	29
fuut	44	35	33	34	52
aalscholver	52	95	42	91	145
blauwe reiger	59	36	81	94	91
knobbelzwaan	24	46	14	40	49
kleine zwaan	57	36	21	28	98
rietgans	115	500	153	25	11
kolgans	116	2			27
grauwe gans	73	69	5	35	113
bergeend	2				
krakeend	6			3	2
wintertaling	76	11	23	83	28
wilde eend	921	3926	652	1947	1309
pijlstaart		1		2	

	86/87	87/88	88/89	89/90	90/91
slobeend			6	2	6
tafeleend	468	921	50	899	201
kuifeend	538	793	500	693	265
toppereend	1				
eidereend	2		1		
grote zeeëend	2				
zwarte zeeëend		2			
brilduiker	12	6	7	8	5
nonnetje	6				
grote zaagbek	5	1	4		19
blauwe kiekendief	1	1		1	1
havik	10	8	9	9	1
sperwer	33	34	23	24	16
buizerd	141	122	136	176	120
torenvalk	25	43	51	117	112
smelleken		2		1	1
patrijs	72	37	30	116	140
waterral			1		
waterhoen	144	53	120	192	159
meerkoet	2389	2079	2481	1973	2066
scholekster	2		1		
kievit	1000	181	1031	1278	947
watersnip	3	1	4	3	
wulp	65			4	
witgatje	4	3	12	11	3
kokmeeuw	12469	11805	11581	10061	6723
stormmeeuw	1983	1107	424	499	330
zilvermeeuw	100	387	429	676	375
kleine mantelmeeuw					1
grote mantelmeeuw				1	
holenduif	1509	668	563	744	808
steenuil	8	5		4	1
velduil		1			
kerkuil					
ijsvogel				2	
groene spect	4	1	1	3	
zwarte specht		1	3	1	3
kleine bonte specht				1	
veldleeuwerik	1221	269	123	136	137
strandleeuwerik	1				
graspieper	112	40	49	123	81
waterpieper		2	1	1	
witte kwikstaart	9	12	29	21	30
grote gele kwik			1		
kramsvogel	3463	2507	898	1631	568
koperwiek	38	52	59	76	18
grote lijster	46	18	12	24	12
tjiftjaf	1				
vuurgoudhaan	1				
boomklever		3			
boomkruiper	17	12	17	28	17
klapekster			1		
vlaamse gaai	174	63	173	122	75
ekster	2053	1717	1381	1190	774
kauw	6586	5116	5906	4642	4149
russische kauw		22	34	25	9
roek	7924	3802	6723	4712	3988

	86/87	87/88	88/89	89/90	90/91
zwarte kraai	4231	3219	3609	4500	2659
bonte kraai	26	30	22	28	22
kruisbek				2	25
keep	142	1	39	70	1
putter		27	1	2	18
sijs	171	325	197	230	239
frater	18				
barmsijs	220	1	1		14
goudvink	3	3	4	7	3
appelvink			1		
geelgors	170	201	230	161	128
rietsgors	5				1
indische gans	1	1			
nijlgans		25	2	13	2
casarca		2			
hadada-ibis			1	1	1
tafel*kuifeend			1		
zwarte zwaan				1	
muskuseend				1	

N.B. Van de rietgans en de koglgans zijn in deze tabel alleen de pleisterende aantallen opgenomen.

Michiel van der Weide
Volkerakstraat 24
7417 TN Deventer
05700-21014

OVERZICHT SCHAARSE EN ZELDZAME BROEDVOGELS 1990 IN HET LAND VAN CUIJK.

Voor het vierde achtereenvolgende jaar is het de Werkgroep Avifauna Land van Cuijk weer gelukt een deel van het Land van Cuijk geheel te inventariseren. Dit jaar werd het noordwestelijke deel (omgeving van Grave) onder handen genomen. Vijftien blokken werden geïnventariseerd volgens de BSP-methodiek van de SOVON. Tevens werden er twee blokken geïnventariseerd die niet in het deel van Grave lagen. Dit zijn de blokken 22A en 43A.

Resultaten.

Dit jaar was de onderzoeksintensiteit aanzienlijk groter als in voorgaande jaren. Dit is te verklaren door het feit dat veel van de inventariseerders in het onderzoeksgebied van dit jaar woonachtig waren. Hierdoor werden de "normale" vogeltochten ook gebruikt om te inventariseren.

Het intensievere inventarisatiewerk weerspiegelt zich vooral in de aantallen van de wat moeilijker te inventariseren soorten, zoals bijvoorbeeld de uilen. Nog geen enkel jaar werden zoveel Ransuilen geconstateerd als in dit jaar. Ook Steenuilen, Geelgorzen en Nachtegalen werden in bijzonder grote aantallen gevonden. Uiteraard vormt het onderzochte gebied een goed biotoop voor deze soorten, maar de gevonden aantallen zijn werkelijk zeer hoog.

Buiten de extra inventarisatietochten werkte ook het weer bijzonder goed mee. Reeds in maart was het Steenuilen inventariseren een makkie. Op de zwoele avonden riepen deze vogels zeer fanatiek, en zelfs zonder cassette-recorder waren vele paren op te sporen. April en mei waren zonovergoten en warm, ideaal weer om lekker naar buiten te gaan.

Overzicht van de resultaten (willekeurige volgorde).

Zwarte Specht	3	Havik	7
Ransuil	30	Groene Specht	7
Steenuil	73	Buizerd	6
Patrijs	67	Geelgors	95
Kleine Plevier	3	Boomleeuwerik	1
Huiszwaluw	66	Nachtegaal	39
Wielewaal	7	Torenvalk	18
Sperwer	2	Bonte Vliegenvanger	1
Boomklever	1	Scholekster	15
Wulp	10	Fuut	7
Kuifeend	1	Dodaars	4
Oeverzwaluw	133	Kwartel	2
Fluiter	1	Grutto	1
Bosuil	2	Kleine Bonte Specht	5
Boomvalk	1	Knobbelzwaan	2
IJsvogel	1		

Totaal 31 soorten en 614 gevonden territoria.

Raymond Pahlplatz
Dr. Kanterlaan 203
5361 NE Grave